

Хмельницький національний університет

Повна назва вищого навчального закладу

Кафедра дизайну

Повна назва кафедри

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший бакалаврський

освітній рівень

РОЗРОБКА ДИЗАЙНУ СЕРІЇ ПЛАКАТІВ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОГО ОБРАЗУ УКРАЇНСЬКОГО ПОДІЛЛЯ

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Шифр, назва

Спеціальність 022 Дизайн

Шифр, назва

Шифр ДРДЗ 2019029.01.13.ПЗ

Виконала: студентка 4 курсу, група ГДР 19–1 _____ Аліна КРАВЧУК

Керівник: кандидат техн. наук, професор _____ Анатолій КАРМАЛІТА

Нормоконтролер: кандидат техн. наук, доцент _____ Лариса КРАСНЮК

До захисту допускаю:

Зав. кафедри дизайну _____

Ельвіра БАЗИЛЮК

_____ 2023р.

Хмельницький 2023

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____ технологій та дизайну _____
 Кафедра _____ Дизайну _____
 Освітній рівень _____ перший (бакалаврський) _____
 Галузь знань _____ 02 Культура і мистецтво _____
 Спеціальність _____ 022 Дизайн _____
 Освітня програма _____ Дизайн _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.т.н., доцент Базиліук Е.В.
 _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

_____ Кравчук Аліна Іванівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту _____ Розробка дизайну серії плакатів культурно-історичного образу українського Поділля _____

Керівник проекту _____ к.т.н., професор Кармаліта А.К. _____
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «1» березня 2023 р., № 5

2. Строк подання студентом закінченої роботи _____ 14 червня 2023 _____

3. Вихідні дані до роботи _____ Мета роботи — Розробка дизайну серії плакатів культурно-історичного образу українського Поділля _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
 _____ Вступ _____

1 Обґрунтування вихідних даних до проектування _____

2 Ретроспектива теми _____

3 Творча розробка дизайну об'єктів проектування _____

Висновки _____

Додаток А Серія плакатів _____

Додаток Б Візуалізація плакатів _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____ 6 плакатів з художнім проектом (розмір 60x90 см) _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 8 лютого 2023 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Вибір джерела творчості та опрацювання тем кваліфікаційної роботи	8.02 – 26.02	
2	Обґрунтування вихідних даних до проектування об'єкта - Значення плакату та його види, серії плакатів - Аналітичне дослідження вимог до дизайну плакатів	1.03 – 12.03	- розділ 1 ПЗ - ескізи
3	Ретроспектива теми - Історичний огляд культури українського поділля - Художники-графіки, дизайнери українського Поділля та огляд їх робіт	13.03 – 2.04	- розділ 2 ПЗ - ескізи
4	Творча розробка дизайну об'єкта проектування вибір та обґрунтування концепції дизайну серії плакатів культури українського Поділля - Розробка варіантів творчих ідей - Обґрунтування розробки головної ідеї дизайну серії плакатів	5.04 – 18.04	- розділ 3 ПЗ - ескізи
5	- Висновки - Перелік джерел посилання - Додатки	19.04 – 30.04	Завершення ДР
6	Розробка і оформлення презентації	3.05 – 14.06	Презентація, макети

Студент

_____

(підпис)

А.І. Кравчук

_____

Ініціали, прізвище

Керівник проекту

_____

(підпис)

А.К. Кармаліта

_____

Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

до дипломної роботи освітнього рівня «бакалавр»
на тему: «Розробка дизайну серії плакатів культурно-історичного образу
українського Поділля»

Студентки групи ГДР 19–1 Кравчук А.І.
Керівник — к.т.н., професор Кармаліта А.К.

Обсяг пояснювальної записки — 58 стор., 14 іл., 2 додатки, 24 джерел
посилання.

Обсяг графічної частини — 6 плакатів розміром 600 x 900 мм.

ГРАФІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ, ІЛЮСТРАЦІЇ, КОЛЬОРИСТИКА, КОМПОЗИЦІЯ,
КОНЦЕПЦІЯ, КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ, КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ,
ПЛАКАТИ, ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ, УКРАЇНСЬКЕ ПОДІЛЛЯ, ФОТОГРАФІЇ.

У даному дипломному проєкті розглядається розробка дизайну серії плакатів, які відобразатимуть культурно-історичний образ українського Поділля. Поділля є унікальною історико-географічною територією на теренах України, яка має багатий культурний спадок, архітектурні пам'ятки та історичні події.

Розробка серії плакатів здійснюється з використанням графічних технологій. Композиція, кольористика та типографіка використовуються для підкреслення концепції та візуального стилю проєкту. Плакати мають на меті привернути увагу та сприяти популяризації культурних цінностей Поділля. Вони можуть використовуватися як освітні матеріали та частина туристичного продукту для приваблення відвідувачів до регіону.

(дата)

(підпис)

ЗМІСТ

Вступ	6
1 Обґрунтування вихідних даних до проектування об'єкта	9
1.1 Значення плакату та його види,серії плакатів... ..	9
1.2 Аналітичне дослідження вимог до дизайну плакатів	18
2 Ретроспектива теми... ..	22
2.1 Історичний огляд культури українського Поділля	22
2.2 Художники-графіки, дизайнери українського Поділля та огляд їх робіт	27
3 Творча розробка дизайну об'єкта проектування... ..	29
3.1 Вибір та обґрунтування концепції дизайну серії плакатів культури українського Поділля.....	29
3.2 Розробка варіантів творчих ідей... ..	38
3.3 Обґрунтування розробки головної ідеї дизайну серії плакатів	42
Висновки.....	45
Перелік джерел посилання.....	47
Додаток А. Серія плакатів «культурно-історичний образ українського Поділля»	50
Додаток Б. Візуалізація плакатів	56

ВСТУП

Актуальність теми Мистецтво — одне з найяскравіших і найважливіших явищ суспільного життя. Воно стає невід’ємною частиною творчої діяльності людини і відіграє важливу роль не тільки в розвитку особистості, а й у житті суспільства.

Сутність мистецтва визначається тим, що воно спрямоване на досягнення цілісної та ефективної форми естетичного сприйняття навколишнього світу. Більше того, для того, щоб реалізуватися в конкретній формі, а не у вигляді незрозумілих концепцій, тобто всіх думок, ідей і почуттів людей, мистецтво саме повинно приймати багато форм. Саме тому мистецтво має особливий носій — художній образ.

Завдяки спеціальному використанню художніх образів мистецтво майстерно передає всі ідеї в чуттєвій єдності форми і значення. Однак, як відомо, у багатьох видах мистецтва художній малюнок має багато різних форм. Тому кожен вид мистецтва має свою специфіку, свої способи і прийоми для виконання власних завдань. Система символів і особлива достовірність художніх образів присутні у всіх видах мистецтва, особливо у плакатах.

Виготовлення серії плакатів для створення культурно-історичного образу, який має таку славу історію, — це чудова нагода продемонструвати свої творчі здібності. Плакат поєднує в собі результати станкової та книжкової графіки, фотографії та типографіки і є невід’ємною частиною візуальної культури та ефективним засобом.

Можна наголосити, що Поділля включає в себе декілька регіонів, тому вивчення культури рідного краю є затребуваним об’єктом у час виборювання незалежності.

Мета диплому «Розробка дизайну серії плакатів культурно-історичного образу Українського Поділля» полягає в тому, щоб дослідити культурно-

історичний образ регіону Українське Поділля та створити серію плакатів, які відобразатимуть цю історичну спадщину та культурні особливості регіону. Дипломна робота спрямована на вивчення історії, традицій, архітектури та інших аспектів культурного спадку Поділля. Основною метою є розробка дизайну плакатів, які ефективно передадуть цей культурно-історичний образ та викличуть інтерес та зацікавленість у глядачів.

Для досягнення мети поставлені наступні **завдання**:

— проаналізувати літературу та виявити рівень розробленості означеної теми;

— зібрати та систематизувати необхідні матеріали про культурно-історичний образ Поділля;

— розробити концепцію дизайну серії плакатів, що відтворюватимуть основні аспекти Поділля;

— виконати дослідження та підготувати необхідні графічні матеріали для використання в плакатах;

— розробити візуальний стиль та композицію кожного плаката.

Об'єкт дослідження — серія плакатів, яка передає культурно-історичний образ українського Поділля. Об'єкт дослідження включає графічний дизайн, композицію, колористику, типографіку та використання ілюстрацій, фотографій та графічних елементів у створенні плакатів. Дослідження спрямоване на створення ефективних візуальних зображень, які відтворюють унікальність та значущість культурно-історичного образу Поділля.

Предмет дослідження — культурно-історичний образ українського Поділля. Це включає в себе аспекти культури, історії, архітектури, традицій, природних ландшафтів та інших елементів, що характеризують дану територію. Дослідження буде зосереджене на зборі та аналізі інформації про культурні цінності, історичні події та особливості Поділля з метою передачі цього образу через серію плакатів.

Методи дослідження вибрані відповідно до завдань роботи і комплексного мистецтвознавчого підходу. В теоретичній частині роботи використовується порівняльний аналіз, для зіставлення і виявлення взаємозв'язків і відмінностей в художніх творах, а також компаративний методи дослідження.

Результатом дипломного проекту буде готова серія плакатів, що передають культурно-історичний образ українського Поділля з використанням сучасних графічних технологій та дизайнерських рішень. Ця серія плакатів буде використана для просування та популяризації культурних цінностей Поділля, а також може бути використана як освітній матеріал та туристичний продукт.

Джерела дослідження складаються з двох груп. До першої групи віднесено ілюстрації. До другої — наукова література за темою даного дослідження.

Структура теоретичної роботи обумовлена її метою і завданнями та складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків, переліку джерел посилання (24 позиції), двох додатків. Загальний об'єм роботи — 58 сторінок.

1 ОБГРУНТУВАННЯ ВИХІДНИХ ДАНИХ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ОБЄКТА

1.1 Значення плакату та його види, серії плакатів

Плакат — це форма графічного дизайну, призначена для передачі інформації, привернення уваги та виклику реакції у глядачів. Зазвичай плакати створюються на великому аркуші паперу або матеріалу та розміщуються на видних місцях, таких як стіни, стовпи або вітрини, щоб привернути увагу перехожих [11].

Плакати можуть містити різні елементи, такі як заголовки, текст, зображення, ілюстрації, графіки та схеми кольорів. Вони використовуються для реклами товарів чи послуг, інформування про заходи, пропаганди ідеї чи соціальних кампаній, політичних оголошень та багато іншого.

Мета плаката — привернути увагу та передати певне повідомлення за допомогою ефективного використання графічного та текстового контенту. Можуть бути як простими та інформативними, так і художніми та виразними.

За словником української мови (академічний тлумачний словник), впливає визначення про плакат: *«1. Малюнок з коротким текстом до нього, що закликає до чого-небудь, популяризує, рекламує щось. Вулиці горбаті, на стіні плакат, а на тім плакаті чорная рука. Ну, а під рукою літери, як кров, не дають покою, кличуть знов і знов...»* (Володимир Сосюра, I, 1957, 108).

«2. Шматок, смуга тканини, паперу і т. ін. із закликом, лозунгом.» [Словник української мови: в 11 томах. — Том 6, 1975. — Стор. 558.]

Це витвір мистецтва і різновид репродукованої графіки. Це короткі, яскраві, часто барвисті зображення та короткі тексти, надруковані на великих аркушах паперу з рекламною, інформаційною або освітньою метою. Більшість сучасних плакатів друкується з художніх оригіналів. Основні вимоги до плакатів: плакат повинен сприйматися здалеку і бути помітним на тлі інших візуальних носіїв. Плакати — це барвисті, великоформатні рекламні видання.

По-перше, необхідно розібратися з визначенням іменника, про який йде мова. Постер — це зображення реклами або кампанії з невеликим текстом або коротким слоганом. Як правило, плакати виготовляються у великих форматах, починаючи від А3 [8].

Іноді їх називають плакатами або постерами. Зазвичай такі зображення кріпляться на стінах чи дверях будівель або в спеціально відведених для цього місцях. Деякі ентузіасти плакатів заповнюють ними свої будинки. У вузькому розумінні цей термін стосується певного типу графіки. Цим іменником також називали одне з найвідоміших пропагандистських видавництв Радянського Союзу, яке проіснувало з середини 1970-х до 2006 року. У цей період «Пракерт» спеціалізувався не лише на випуску однойменної продукції, а й на друкуванні листівок, портретів і фотографій [3].

Плакати та афіші зазнали значного впливу книжкової ілюстрації та станкової графіки, які до XIX століття зазнали значного історичного розвитку. Широкі можливості передової техніки кольорової літографії додали плакатам і афішам яскравості та насиченості кольорів. Плакати також почали рекламувати буржуазні товари, а афіші — культурні, мистецькі, театральні та благодійні події.

Наприкінці XIX століття розквіт плакатів був у самому розпалі. Талановиті майстри із західноєвропейських країн та США не вважали виробництво плакатів менш престижним. Особливо видатні роботи були створені у Франції, яка у XIX столітті посідала провідне місце в мистецтві. До створення плакатів було залучено багато міжнародних художників:

- Анрі Тулуз-Лотрек (француз);
- Альфонс Муха (чех);
- Джеймс Монтгомері Флегг (американець);
- Леєндекер (американець) [10].

У XX столітті комерційні запити та кампанії політичних партій призвели до того, що над дизайном плакатів працювала незвична кількість художників.

Плакатна продукція Тулуз-Лотрека вже тоді стала предметом колекціонування. Кількість колекціонерів афіш і плакатів постійно зростала, як через дешевизну предметів колекціонування, так і через їхню художню цінність для приватних осіб і театрів, а згодом і для музеїв:

- Театральний музей ім. Бахрушина збирав театральні афіші та плакати через специфічну структуру музейної установи.
- Ф.Ф. Федоров, книголюб, мав колекцію плакатів і бібліотечних книг. Ця колекція стала власністю Третьяковського музею в 1933 році.
- Колекціонером плакатів (і взагалі тиражної графіки) був художник Михайло Ларіонов (1881–1964). Його колекція не зникла після його смерті. Згідно з його заповітом, вона була передана до Третьяковського музею.
- Державний Ермітаж (Санкт-Петербург) вже давно зібрав значну колекцію естампів (плакатів і транспарантів).
- Плакати і афіші відомих художників виставлялися на продаж на мистецьких аукціонах.
- Вперше з'явилися музеї, що спеціалізуються виключно на плакаті (наприклад, у Польщі та Росії).
- Музей українського плаката є найменшим музеєм у світі [8].

Такі зображення мають деякі особливі якості, що відрізняють їх від інших друкованих матеріалів, тому виділяють декілька видів плакатів:

- соціальний плакат — плакат, який пропагує базові соціальні цінності. В соціальному плакаті відображені соціальні прояви особистості, специфіка соціальних взаємовідносин в суспільстві, значущі соціальні проблеми, загрози та лиха [8, 10]
- авторський — це виставковий варіант [5]; ближчий до мистецтва, він глибший та суб'єктивніший

- масовий — безособовий, безіменний [4]; носить спонтанний характер, має тимчасовий епізодичний контакт з глядачем.

Перше — це їхнє призначення: привернути увагу оточуючих і про щось їх проінформувати. У зв'язку з цим плакати і текст на них зазвичай великі та яскраві. Вони також подаються мінімальною кількістю символів, щоб не втомлювати аудиторію довгими реченнями і щоб сенс можна було зрозуміти відразу. Як правило, це яскравий слоган (часто з елементами гумору або каламбуру) і назва продукту або послуги, образ якої потрібно передати (рис.1.1).

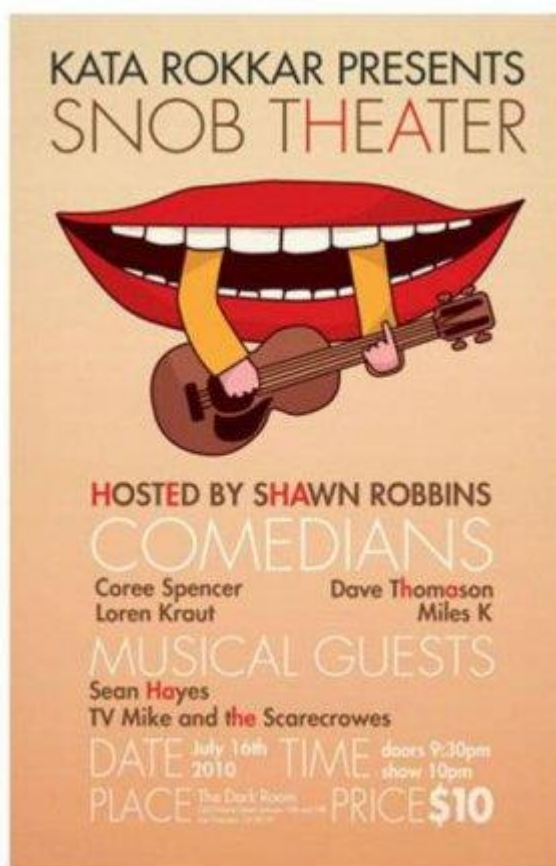

Рисунок 1.1 — Приклад плакату

Історичним попередником сучасного плакату вважається широкоформатна гравюра, виготовлена в Німеччині під час Селянської війни на початку XVI століття. За свою пропагандистську роль їх прозвали «летючими аркушами».

З розвитком театру в Західній Європі набули поширення театральні афіші (різновид плакатів), які часто містили оголошення про майбутні вистави. Лише у XIX столітті набули широкого розповсюдження і почали виготовлятися за допомогою літографії. Поряд з текстом почали з'являтися зображення, що посилювало візуальні та емоційні характеристики афіші [8].

Вперше плакати з інформаційною та рекламною метою почали використовувати ще в Стародавньому Єгипті. Щоправда, тоді за допомогою плакатів ловили рабів-утікачів. Греки та римляни були більш практичними та ввічливими. Вони використовували листівки з малюнками і текстом, щоб інформувати людей про торгові історії та робити театральні афіші. Перший плакат у сучасному розумінні замовив у 1482 році англійський книготорговець Базольд для реклами нового видання «Геометрії Евкліда».

У наступні століття плакати з'являлися рідко. Однак у середині XIX століття французький літограф Жюль Шере вирішив розвинути ідеї Бартольда. У 1866 році він відкрив у Парижі власну майстерню, що спеціалізувалася на виготовленні плакатів. Роботи Шере мали великий успіх. За кілька років він виготовив понад 1000 кольорових плакатів, що запрошували людей на вистави та виставки. Кожен з його плакатів був витвором мистецтва, але всі вони були зроблені вручну. До речі, саме він визначив основні принципи дизайну плакатів, які діють і сьогодні [13].

До кінця XIX століття плакати стали невід'ємною частиною важливих подій. Водночас їх дедалі частіше використовували не як афіші, а для реклами всіляких товарів і послуг. У Російській імперії в той час добре розуміли, що таке плакат. Це пов'язано з тим, що в останні десятиліття XIX століття створення рекламних зображень стало дуже популярним в імперії. Про це свідчить той факт, що саме в цей період в Росії була організована Всесвітня виставка плаката. На початку бурхливого XX століття рекламні зображення активно використовувалися в політичних кампаніях. Франція знову стала піонером у цій галузі. Особливого розмаху використання політичних плакатів набуло після

початку Першої світової війни. Тисячі плакатів були надруковані та намальовані в різних країнах Європи, заохочуючи молодь йти добровольцями на фронт, а громадян — допомагати фінансувати державу.

Протягом кількох років після революції 1917 року в колишній імперії створювався лише один тип пропагандистського зображення: політичний плакат. Їхню важливість визнавали всі глави держав, тож замість того, щоб давати гроші голодуючим громадянам, вони часто витрачали останні гроші на виробництво такої продукції (рис.1.2).

Рисунок 1.2 — Агітаційний плакат

Коли почалася Друга світова війна, по всьому світу почали з'являтися антифашистські плакати. Чим ближче до перемоги над гітлерівською Німеччиною, тим оптимістичнішими вони ставали. З відновленням миру в Європі багато країн, у тому числі й Радянський Союз, змогли зосередити свої зусилля на

економічній відбудові. З цього періоду і до сьогодні особливої популярності набули рекламні плакати, а також зображення та рекламні ролики на серйозні соціальні теми (пияцтво, наркоманія, злочинність), (здорове харчування, повсякденне життя, вакцинація і т.д.) [14].

Після того, як стало зрозуміло їхнє значення та історію, важливо розглянути різні типи плакатів. Отже, які існують типи плакатів залежно від того, з якою метою вони були створені. Також існує думка, що сьогодні серед науковців немає єдиної концепції чіткого поділу плакатів на види. А.І. Андрейканіч у своїй праці умовно виокремив та охарактеризував декілька видів плакатів:

- пропагандистський (підвиди агітаційний та політичний);
- рекламний;
- соціальний;
- культурологічний;
- навчальноінструктивний [14].

Отже, шрифтовий плакат, де головним елементом композиції такого плаката є шрифт. Шрифтові плакати — прості композиційні рішення, мінімальний набір шрифтів, скупа орнаментика, здебільшого центрово-осьове вирівнювання елементів. Він зорозво впливає на людину гармонійною злагожденістю всієї композиції, характером малюнка букв, його органічним зв'язком із змістом, кольоровою гамою та ритмом.

Мистецтво шрифтового плакату, яке поєднує елементи мистецтва плаката і мистецтва шрифту, існує протягом багатьох століть. Однак до сьогоднішнього дня не було окремого дослідження, присвяченого цій темі, у мистецтвознавстві. У 1977 році була опублікована книга С. Смирнова «Шрифт і шрифтовий плакат», яка включала перший розділ про історію латинських та кириличних шрифтів і їх систематизацію, а також другий розділ з докладними рекомендаціями щодо написання кириличних плакатних шрифтів та їх розміщення на плакатному аркуші. Проте до цього часу не було повноцінних досліджень, присвячених самому шрифтовому плакату [5].

Художній шрифтовий плакат можна поділити на два основні типи: мінімалістично-функціональний і складно-експресивний. Мінімалістично-функціональний тип виник під впливом стандартизованого текстового блоку та функціональної типографіки ХХ століття. Цей тип шрифтового плакату має міжнародний характер і риси сучасного наднаціонального дизайну. З іншого боку, складно-експресивний тип відображає національні особливості шрифтових культур різних народів, використовує традиції каліграфії та виражає творчий стиль автора плакату.

Також варто зазначити, що найпоширенішим типом плаката є поєднання графічного зображення і шрифту, а третій тип, який представляється у вигляді графічного зображення, менш поширений. Художній шрифтовий плакат є унікальним явищем мистецтва, яке заслуговує на більш детальне дослідження в мистецтвознавстві.

Автор у своєму дослідженні розділив рекламний плакат на два підвиди: торговопромисловий і видовищний, охоплюючи такі типи як кіноплакати, театральні плакати, циркові плакати, спортивні плакати, музичні афіші та плакати мистецько-культурних заходів [5].

Кожен вид плаката виконує свої функції, залежно від його характеру. Наприклад, соціальний плакат пропагує основні соціальні цінності та ставить на увагу соціальні проблеми і загрози. Політичний плакат слугує формою політичної агітації і може бути присвячений різним політичним партіям або подіям. Інформаційно-реklamний плакат виконує завдання інформування про культурні та освітні події, а також реклами товарів і послуг. Навчально-інструктивний плакат поширює наукові знання, методи праці та правила. Природоохоронні плакати закликають берегти природу.

Соціальний плакат, зокрема, виконує некомерційну рекламну функцію, але може знаходитися на межі інших типів реклами. Він виконує такі функції, як інформування про соціальні проблеми та їх розв'язання, формування

ідеологічного іміджу, сприяння соціальній інтеграції, виховання та підтримку соціокультурних цінностей.

У цілому, плакати мають різноманітні форми та функції, що відображають широкий спектр соціальних, політичних, інформаційних, навчальних і культурних аспектів.

Важливо зазначити, що зображення є найважливішим елементом плаката. Воно може бути представлене як ілюстрація або фотографія. Ілюстрації детально передають інформацію про предмет реклами, тоді як фотографії здатні зафіксувати момент, але не передати глибину. Текстові компоненти також відіграють важливу роль у структурі плаката. Вони доповнюють графічний об'єкт, передаючи емоційне та ідейне наповнення.

Сучасний графічний дизайн розвивається швидкими темпами, дозволяючи дизайнерам глибше інтерпретувати образ і реалізувати ідеї. Це підвищує художній рівень плакатів, завдяки кращій композиції і використанню кольору. Проте, основною метою будь-якого плаката є вплив на аудиторію. Його якість оцінюється лише за ефективністю, здатністю впливати на емоційний інтелект та повністю передавати ідею. Тому такі плакати зазвичай розміщуються в місцях, де є багато людей, таких як транспортні вузли та магістралі.

Сучасний плакат є самостійною галуззю графічного дизайну, яка має високу художню якість порівняно з іншими медіа. Візуальна мова плакату є образною і стилізованою. Плакат взаємодіє з іншими «повідомленнями», створюючи специфічний художній «текст» та виражаючи колективну творчість. Плакати можуть бути пов'язані з соціальними мистецькими акціями, які впливають на суспільство.

Сучасний плакат має велике значення для візуальної комунікації, впливаючи на сприйняття світу. Він може створювати позитивні емоції, спонукаючи до глибоких думок та гармонізуючи внутрішній світ. В сучасному світі, де візуальне сприйняття інформації має перевагу, плакати можуть використовуватись як інструмент для організації соціальної сфери. Головною

метою є створення загальної стратегії позитивного сприйняття світу за допомогою візуальної комунікації [13].

Зробивши огляд сучасного плакату як галузі графічного дизайну, можна зробити декілька висновків.

По-перше, зображення є найважливішим елементом плаката, будь то ілюстрація чи фотографія. Ілюстрації можуть передати детальну інформацію, тоді як фотографії фіксують момент. Текстові компоненти також важливі для передачі ідеї та емоційного наповнення плаката.

По-друге, сучасний плакат досяг високого рівня художньої якості завдяки розвитку графічного дизайну. Композиція та використання кольору стали більш удосконаленими. Однак, основною метою плаката залишається вплив на аудиторію та передача ідеї.

По-третє, сучасний плакат є самостійною галуззю графічного дизайну з власною візуальною мовою. Він взаємодіє з іншими «повідомленнями», створюючи специфічний художній «текст» та виражаючи колективну творчість.

По-четверте, плакати можуть бути пов'язані з соціальними мистецькими акціями та впливати на суспільство. Вони можуть стимулювати позитивні емоції, глибокі думки та гармонізацію внутрішнього світу людей.

Остаточний висновок полягає в тому, що сучасний плакат є потужним засобом візуальної комунікації, який може впливати на сприйняття світу та організовувати соціальну сферу. Важливо, щоб плакати передавали позитивні цінності та альтернативи, створюючи позитивне сприйняття та глибоке розуміння реальності.

1.2 Аналітичне дослідження вимог до дизайну плакатів

Варто також перелічити та охарактеризувати різноманітні носії зовнішньої реклами, а саме плаката, які вважаються найбільш розповсюдженими і в даний час

складають переважну їх більшість на ринку зовнішньої реклами. До теперішнього часу значного поширення набули такі формати:

- скроллери (короб із алюмінію із внутрішнім підсвічуванням та системою прокрутки зображень);
- статичні рекламні щити; білборди, супер-, динамічні сіті- (щити, встановлювані на спеціальних конструкціях і різняться розміром); білборди встановлюються на вулицях та перехрестях міста; можливе підсвічування білбордів ліхтарями;
- банери, брендмауери (плакати, панно, розміщені на глухій стіні будівлі, реклама безпосередньо нарисована на стіні);
- беклайти (рекламна конструкція у вигляді короба з підсвічуванням зсередини);
- басшелтери (павільйон для очікування транспорту);
- лайтбоксы (прозорий короб з підсвічуванням, який кріпиться на стовпах уздовж вулиць), лайтпостери;
- сітілайти, сітіформати (щитові конструкції з підсвічуванням, розміщується на тротуарах або в метро) [8];
- блікфанги (конструкція у вигляді рекламованого товару з підсвічуванням);
- ротафіші (стаціонарні, освітлювальні трикутники та кулі з нанесеною на них рекламою);
- призматрони (щити, рекламна площина, яка складається із наборних трьохгранних сегментів, які при синхронному оберті демонструють фрагменти рекламного плакату);
- конвексборди;
- будівельна сітка (огороження (риштування) об'єктів будівництва та реконструкції);
- клік-рамки;
- дорожні розтяжки;

- колони Морріса (вулична колона циліндричної форми для вивішування рекламних афіш);
- поліспасти;
- електронні монітори;
- кіоски, парасольки [8];
- прапори (засоби зовнішньої реклами, що складаються з основи, одного або декількох флагштоків (стійок) і м'яких полотнищ);
- транспарант-перетяжки, рекламні транспаранти (полотно над проїжджою частиною або пішохідною вулицею);
- хардпостери (рекламне зображення на жорсткій основі з «кишенею» для роздаткових матеріалів, яке встановлюється на горизонтальній поверхні на жорсткій нозі);
- вітрини, вивіски тощо;
- стелли (високі рекламні конструкції з різноманітними підсвічуваними елементами);
- кронштейни (двосторонні консольні площинні конструкції, що встановлюються на власних опорах, щоглах або на фасадах будинків);
- холдери;
- арки (мости);
- афіши – рекламне або довідкове листове видання, носій для проведення як короткотермінових рекламних акцій, так і триваліших рекламних кампаній;
- мурали;
- відеоекрани (електронні табло) (відтворюють зображення на площиніекрану за рахунок випромінювання світла світлодіодів, ламп, інших джерел);
- світлодіодні LED-екрани [8].

Афіша чи плакат — рекламне чи довідкове видання (один аркуш) інформацією щодо певного заходу (події), призначене для розклеювання. Головні

функції афіші/плакату — інформативна, безпосередня передача повідомлення, рекламна та навчальна. Також її важливими якостями виступають великі розміри і доступність широким масам населення.

Отже, зробивши аналіз розділу «Обґрунтування вихідних даних до проектування об'єкта - плакат», можна зробити такий висновок:

Розділ «Обґрунтування вихідних даних до проектування об'єкта - плакат» виявляється ключовим етапом у процесі розробки плакату. Він передбачає збір та аналіз вихідних даних, які допомагають зрозуміти цілі та завдання плакату, а також встановити обмеження та вимоги, які потрібно враховувати під час його створення.

Важливо визначити мету плакату та цільову аудиторію, оскільки це впливає на його зміст, стиль та емоційну спрямованість. Вихідні дані повинні включати інформацію про продукт, послугу або подію, яку плакат промовляє, а також основні повідомлення та ідеї, які потрібно передати.

При обґрунтуванні вихідних даних до проектування плакату, важливо враховувати елементи дизайну, такі як композиція, кольори, шрифти та ілюстрації. Вони повинні бути підібраними таким чином, щоб привернути увагу, створити настрій та ефективно комунікувати повідомлення.

Також важливо враховувати соціальні та культурні контексти, в яких буде використовуватись плакат. Наприклад, плакати з повідомленнями про соціальні проблеми повинні інтерпретувати їх не через страх, а через позитивні емоції та пропонувати альтернативи.

Успішне обґрунтування вихідних даних допомагає забезпечити ефективність та вплив плакату на цільову аудиторію. Воно визначає основні параметри та напрямки роботи над проектом, а також допомагає уникнути помилок та невдач у процесі його розробки.

2 РЕТРОСПЕКТИВА ТЕМИ

2.1 Історичний огляд культури українського Поділля

Українське Поділля, також відоме як Поділля, є історичним регіоном, що знаходиться на південному заході України. Протягом віків цей регіон накопичив багату культурну спадщину, яка була формована під впливом різноманітних національних, етнічних і релігійних впливів [1].

У середньовіччі Поділля відігравало важливу роль, особливо Волинське і Галицько-Волинське князівства. Також на цю територію проникали західні впливи через контакти з Польщею, Литвою та іншими країнами Центральної та Східної Європи.

У XVIII–XIX століттях Поділля опинилося під владою Російської імперії. Протягом цього періоду відбулися значні зміни в культурному житті регіону. Російська мова і культура поширилися, але український елемент продовжував існувати, зокрема у фольклорі, народному мистецтві та релігійних звичаях .

Українська культура на Поділлі відроджувалася в XIX столітті внаслідок національно-культурного пробудження. Було створено багато освітніх та культурних установ, видавалися літературні та наукові праці, проводилися театральні вистави та музичні концерти. На Поділлі працювали видатні діячі української культури, такі як Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Ігор Стравінський та інші.

У XX столітті Поділля стало частиною СРСР, а потім незалежної України. На сучасному етапі розвитку Поділля продовжує мати значний культурний вплив. У регіоні діють театри, музеї, галереї, наукові та культурні установи, які займаються збереженням та просуванням української культурної спадщини. Також проводяться фестивалі, концерти, виставки, народні свята та інші культурні події, які відображають різноманіття культурного життя регіону [6].

Єврейське зодчество залишило помітний слід у історії архітектури Поділля, зокрема в численних сакральних спорудах. Синагога, що в перекладі означає «зібрання», була молитовним домом, центром релігійного і світського життя єврейської спільноти. Вона була не лише духовним прихистком, а й місцем вивчення юдаїзму. Синагоги на Поділлі мали різні форми, від найпростіших будівель, які нагадували звичайні житлові будинки, до найрозкішніших споруд з прибудовами, шатровими дахами та банями. Особливо відомі дерев'яні синагоги-пагоди з пірамідальною формою та ярусною структурою. Кількість вікон, зазвичай 12, символізувала число колін Ізраїлевих.

Сакральні пам'ятки єврейської культурної спадщини можна знайти на всій території сучасного Поділля — у великих містах, містечках і селах. Науковий інтерес представляють такі міста, як Вінниця, Шаргород, Бар, Тернопіль, Кам'янець-Подільський, Ізяслав, Сатанів, Городок, Бердичів, Збараж, Теремовля, Бучач, Чортків. Однак існують також менш відомі і занедбані архітектурні пам'ятки єврейської спадщини в невеликих містечках і селах, які також заслуговують на увагу та дослідження. Багато надгробних пам'ятників, особливо кам'яних, є анонімними, але в кінці XIX – початку XX століття з'явилися окремі виразні імена, викарбовані на постаментах пам'ятників, такі як А. Папіж і В. Бідула [15, 16, 18, 23].

Герб Поділля є символом, який представляє цей регіон. Однак, варто зазначити, що не існує єдиного офіційного герба, що використовується для Поділля в цілому. Герби можуть бути розроблені для окремих міст або областей, що знаходяться на Поділлі.

Наприклад, герб Хмельницької області, яка включає деякі території Поділля, містить такі елементи:

- Золота корона над щитом, що символізує важливість і значимість регіону.

- На синьому тлі щита зображений червоний тризуб, який є національним символом України і вказує на історичну приналежність регіону до української культури та ідентичності [11].

Але за основу прийнято вважати герб, що має символ сонця у центрі на червоному тлі у формі щита (рис.2.2).

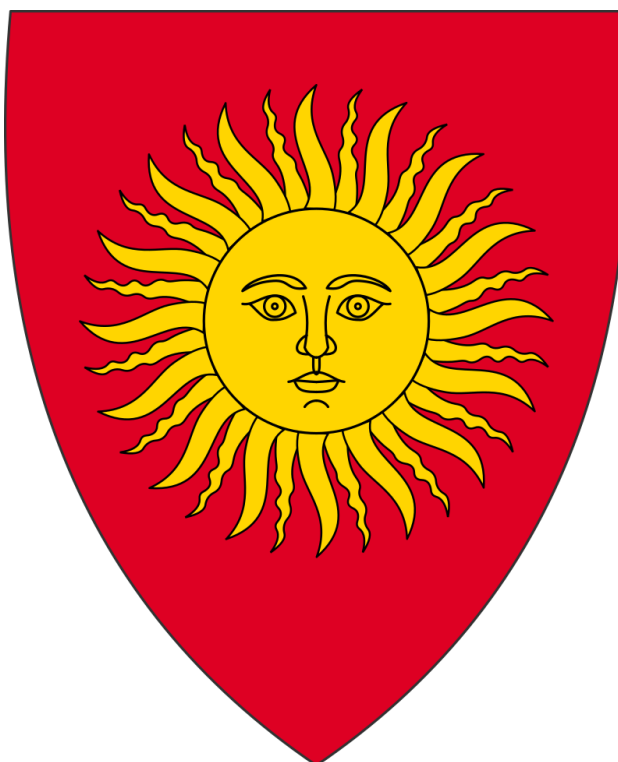

Рисунок 2.2 — Герб Поділля

Вишивка Поділля є одним з унікальних видів народного ремесла, що втілює багатотисялітню культурну спадщину регіону. Вона характеризується особливими мотивами, схемами та кольорами, які відображають особливості традицій та етнічну приналежність.

Виконується на різних видовжених та квадратних виробах, таких як сорочки, блузи, плаття, рушники, скатертини та інші текстильні вироби. Унікальність вишивки полягає в використанні різноманітних геометричних

орнаментів, квіткових мотивів, геометричних форм та символів, що мають свої особливі символічні значення.

Вишивка Поділля виконується з використанням різних технік, включаючи хрестикову вишивку, гладь, петлеву вишивку, панчішну вишивку та інші. Традиційні кольори вишивки Поділля включають червоний, чорний, синій, зелений та жовтий [12].

Є не тільки є чудовим прикладом мистецтва та рукоділля, але також має глибокі культурні та історичні корені, що відображають традиції та спадщину цього регіону. Вона є важливою складовою частиною української народної культури і привертає увагу своєю красою, символікою та майстерністю виконання (рис.2.3).

Рисунок 2.3 — Вишивка Поділля. с. Орлівка (Тульчинщина)

Враховуючи усе вище сказане, можна спростити усе до того, що явним прикладом для обрання джерела творчості, в першу чергу стали народні традиції Поділля. Яскравим прикладом можуть слугувати елементи вишивки, оздоблення хат, вірші та прози поетів, художні надбання творчих особистостей, варіативні особливості весілля та давні споруди, що зберегли у собі усі уособлення народів впродовж віків. (рис.X) Опісля моніторингу сіх можливим веб-ресурсів було знайдено декілька варіантів, що сильно надихнули на створення плакатів за обраною тематикою.

2.2 Художники-графіки, дизайнери українського Поділля та огляд їх робіт

На українському Поділлі є багато талановитих художників-графіків та дизайнерів, які створюють вражаючі твори мистецтва. Ось огляд декількох відомих художників та їхніх робіт [6]:

1. Олег Онопко — відомий український художник-графік, який народився на Поділлі. Він відомий своїми дереворитами ілюстраціями, що відображають українську культуру та фольклор. Його роботи відрізняються витонченим виконанням, деталізацією та використанням традиційних українських мотивів.

2. Лариса Кондратюк — відомий дизайнер та художник із Вінниці, розташованої на Поділлі. Вона спеціалізується на графічному дизайні, ілюстраціях та абстрактних композиціях. Її роботи характеризуються виразними кольорами, геометричними формами та оригінальним стилем.

3. Анатолій Круп'як — художник-графік з Хмельницького, розташованого на Поділлі. Він працює в різних жанрах, включаючи портрети, пейзажі та абстракцію. Його роботи характеризуються проникливим відтворенням емоцій та використанням технік, які надають особливої глибини і настрою його творам.

4. Ольга Стахів — молодий художник-ілюстратор з Хмельницького. Вона створює чарівні та казкові ілюстрації, в основі яких лежить український фольклор та міфологія. Її роботи часто характеризуються детальними розписами та використанням яскравих кольорів.

Це лише кілька прикладів художників та дизайнерів з українського Поділля, які роблять вагомий внесок у сучасне мистецтво. Їхні роботи відображають багатство української культури, традицій та красу цього регіону.

Отже, аналізуючи розділ «Ретроспектива теми», можна зробити такий висновок. Розділ надає нам цінні уявлення про історичний розвиток культури та мистецтва на Поділлі. Він просуває нас у минуле, дозволяючи краще зрозуміти багатство та різноманітність культурної спадщини цього регіону.

Ця рубрика представляє нам різні етапи розвитку культури Поділля, від давніх часів до сучасності. Ми можемо побачити вплив різних культур, традицій та мистецьких напрямів на формування мистецтва Поділля. Він розкриває перед нами різноманіття тематики, стилів та технік, які художники використовували в своїх роботах.

Розглядаючи історію культури Поділля, ми можемо помітити вагому роль художників у розвитку та популяризації мистецтва в цьому регіоні. Вони створювали вражаючі твори, відображаючи своєрідну красу природи, життя та ідентичність Поділля. Їхні роботи впливали на формування художньої атмосфери та сприяли розширенню культурного сприйняття в цьому регіоні.

Розділ «Ретроспектива теми» показує, що Поділля було не лише місцем схоронення багатой історичної спадщини, але й місцем, де виникали талановиті художники, що створювали неповторні твори мистецтва.

Дослідження історії культури Поділля та його художників дає нам можливість більш глибоко оцінити та високо цінувати культурну спадщину цього регіону. Воно стимулює нас до подальшого дослідження та вивчення цієї теми, а також до підтримки та поширення робіт сучасних художників Поділля.

3 ТВОРЧА РОЗРОБКА ДИЗАЙНУ ОБ'ЄКТА ПРОЄКТУВАННЯ

3.1 Вибір та обґрунтування концепції дизайну серії плакатів культури українського Поділля

Кожна творча розробка будь-якого дизайну, не обов'язково плакату, повинна починатись зі збору певної інформації та належною ідеєю. Дотримуючись певних вимог, все легше відбувається процес творення дизайну. Не можливо заперечувати той факт, що є певний стандарт вимог. Тобто, мова йде про функціонал, читабельність та доцільність.

У створенні плакату не має жорстких правил, проте є певні норми і технології, перевірені часом. Будь-яка проектна діяльність має чітку логічну послідовність окремих процедур, яка відображається в етапах проектування.

Виділяють п'ять етапів проектування:

1. Визначення вихідних даних (технічне завдання, передпроектна підготовка);
2. Визначення та аналіз можливих варіантів вирішення проектної задачі (технічна пропозиція);
3. Розробка ескізного проекту;
4. Розробка технічного проекту;
5. Оформлення проектно-конструкторської документації.

Загальна концепція проекту передбачає створення серії плакатів культурно-історичного образу Поділля. Все це спрямовується на вибір тематики кожного з плакатів, тому було обрано шість напрямків:

- територія Поділля;
- символи Поділля;
- орнамент Поділля;
- стилізований образ українця з елементами, що відображають мешканця Поділля;
- типове місце побуту/хати Поділля;

- архітектура/замки Поділля.

Територія Поділля охоплює регіони на заході України, включаючи частини Вінницької, Хмельницької, Житомирської, Черкаської та Кіровоградської областей. Цей регіон знаходиться між річками Дніпро та Прут, заселений українськими та іншими етнічними групами [6, 23].

Поділля має багату історію, яка починається з давніх часів. Воно було частиною Київської Русі, Польщі, Османської імперії, Австро-Угорської імперії та Російської імперії. Ця різноманітність впливів відобразилася в культурі та архітектурі регіону.

Культурна спадщина Поділля багата і різноманітна. У регіоні можна знайти велику кількість старовинних церков, замків, палаців та монастирів. Тут збереглися традиції українського фольклору, народного мистецтва, ремесл та народних свят.

Також Поділля славиться своїми природними красотами, включаючи мальовничі ландшафти, річки, озера та заповідники. Велика кількість туристичних маршрутів пролягає через Поділля, пропонуючи можливості для активного відпочинку, екскурсій та вивчення природи.

Все це робить територію Поділля привабливим для туристів, дослідників та любителів культурної спадщини. Цей регіон має багато цікавого і унікального для пропагування та вивчення.

Типовим символом Поділля можна вважати сонце, що широко використовується й до сьогодні. Символ сонця на Поділлі є важливим елементом національної та культурної символіки. Сонце втілює різні значення та асоціації, такі як сила, світло, життя, ріст і новий початок. Воно є одним із найпоширеніших символів української культури і має глибокі історичні корені [17, 24].

На Поділлі символ сонця використовується в різних контекстах:

1. Вишивка. Сонце є одним із найпоширеніших мотивів у вишивках Поділля. Вишивані вироби, такі як сорочки, рушники, плаття та інші предмети, можуть мати вишиті сонця, які символізують життєву силу та родючість.

2. Геральдика. Сонце може бути зображене в геральдичних символах Поділля. Наприклад, у гербі Вінницької області, яка включає частину Поділля, можна побачити зображення сонця.

3. Фольклор. У народних піснях, казках та легендах Поділля можуть зустрічатися образи сонця як символу світла, добра та щастя. Вони розповідають про сонячні промені, які принесуть радість і вдачу.

Символ сонця на Поділлі має глибокі корені в культурі та ідентичності регіону, відображаючи значення сонця як символу життя, енергії та оптимізму.

Подільська вишивка – одна з найбільш складних і красивих на Україні. У вишивці Східного Поділля переважають геометричні мотиви складних сполучень, мініатюрна розробка їх справляє враження дорогоцінної мозаїки.

Класичною технікою Поділля є низь чорного і червоного кольорів, які лягають густими насиченими лініями. Це техніка виконується з вивороту, а на лиці, як на негативі, має протилежний вигляд щодо розміщення кольорів.

Різні засоби виконання низі зумовили її назви: «паршива низь», «сліпа», «дрібненька», «цвіткова» та ін. Дуже вдало майстрині користуються графічною лінією для підкреслення основних мас орнаменту: червоний колір обводиться чорним, чорний – червоним. Для усунення одноманітності узорів застосовують ритмічне чергування чорного і червоного кольорів у шаховому порядку.

Чорний колір вишивки був домінуючим, іноді до нього додавали темно-вишневий або ж у червоно-чорну гаму включали жовтий чи зелений. Особливо вміло вишивальниці використовували біле тло полотна, що стає повноправним елементом орнаменту [21].

Дуже люблять на Поділлі, особливо у Клембівці, житній колір у поєднанні з чорним, що в жіночих і чоловічих сорочках виглядає дуже ефектно. Широко застосовували у Клембівці також гаптування на «бомбаку» — тонкому полотні золотими і срібними нитками — «широм».

Вишивка білим по білому у Клембівці, на відміну від вишивки на Полтавщині, відзначається компактністю ювелірно розроблених мотивів,

застосуванням філігранних технік («солов'їні вічка», «зерновий вивід», «довбанка»). Особливо цікава техніка «солов'їні вічка». Це поєднання чотирьох невеличких квадратиків з кругленькою дірочкою посередині. Ця техніка потребує великої майстерності в розробці деталей. Сорочки, вишиті білим або жовтим, були весільні і тому оздоблювались особливо ретельно і виразно. Своєрідні сорочки Західного Поділля. Вони відзначаються темним колоритом. Це чорний з малою домішкою темно-червоного або жовтого. Вишивка має складну композицію і розміщується на комірці, чохлах. Особливістю сорочок Західного Поділля є наявність двох вертикальних ліній на грудях – «погрудки», трьох на спині, а також пишно оздобленого рукава. Це широка горизонтальна смуга пашка з трьох частин і розшивка рукава у вигляді трьох вертикальних смуг рослинно-геометричного орнаменту або ж косих смуг, здебільшого геометричного малюнка.

Орнаментика на Поділлі має свої унікальні особливості, які відображають культурну спадщину та характеристики регіону. Основні риси орнаменту Поділля включають:

1. Геометричні візерунки. Орнаментика Поділля часто використовує геометричні форми, такі як ромби, трикутники, хрести, кола та лінії. Ці візерунки можуть бути вкладеними один в одного або створювати повторювані мотиви.

2. Рослинні мотиви. Орнамент Поділля включає також рослинні мотиви, які використовуються для зображення природних елементів. Це можуть бути квіти, листя, гілки або виноградні лози. Часто використовуються соняшники, як символ плодючості та багатства.

3. Глибина та рельєфність. Орнамент Поділля може мати виразну глибину та рельєфність. Візерунки можуть бути виконані з використанням техніки витягування, вирізування або вишивання, що надає їм виразності та текстури.

4. Кольори. Традиційні кольори орнаменту Поділля включають червоний, чорний, помаранчевий, синій, білий та зелений. Ці кольори можуть бути використані окремо або в поєднанні для створення контрастів та виразності [4].

Орнаментика Поділля має свою унікальну естетику та символіку, яка відображає багату культурну спадщину регіону. Вона часто використовується в народних рукоділлях, вишивці, кераміці, різьбленні та інших видах народного мистецтва.

Стилізований образ українця з елементами, що відображають мешканця Поділля, може включати різноманітні деталі та особливості, які характеризують цей регіон. Ось деякі можливі елементи, які можна використовувати для створення такого образу:

1. Національний костюм. Український національний костюм є важливою частиною української культури. Стилізований образ українця з Поділля може включати традиційний національний костюм, зокрема жіночу вишиванку, спідницю, хустку та чоловічий сорочку та штани.

2. Вишивка. Вишивка є важливим елементом національного одягу та рукоділля на Поділлі. Використання стилізованих вишивок з характерними мотивами та візерунками Поділля може додати унікальності до образу.

3. Головний убір. До традиційного образу українця з Поділля можна додати головний убір, наприклад, хустку або вишиту чепчик. Це може бути прикрашено візерунками, що відображають стилізовані рослинні мотиви або геометричні візерунки.

4. Елементи національної символіки. Додавання елементів національної символіки, таких як тризуб або герб України, може підкреслити належність образу до української культури.

5. Етнічні прикраси. Використання етнічних прикрас, таких як вишиті браслети, намиста або сережки, може доповнити образ та надати йому більш повноту.

Ці елементи можуть бути поєднані із стилізацією інших характерних особливостей Поділля, таких як зображення замків, символів сонця чи гербів міст. Важливо врахувати, що створення стилізованого образу залежить від індивідуального творчого підходу та візуальних вподобань дизайнера.

Типове місце побуту на Поділлі — це хата, яка відображає традиційну архітектуру та спосіб життя мешканців регіону. Ось деякі характеристики та особливості типової хати на Поділлі [4]:

1. Традиційна хата на Поділлі зазвичай була зведена з дерева. Дерев'яна конструкція складалася з брусів або колод, які утеплювались соломною, глиною або шишками.

2. Типова хата на Поділлі мала простий планувальний розподіл. Вона складалася з основного житлового приміщення, яке слугувало як кухня, спальня та місце для сімейних зборів. Також можуть бути окремі кімнати або комори для зберігання речей.

3. Стеля в хаті на Поділлі часто мала дерев'яну конструкцію з декоративними різьбленнями та вишивками. Дах зазвичай був критий соломною або шифером.

4. В хаті на Поділлі можуть бути невеликі вікна з дерев'яними рамами, які прикрашалися різьбленнями або вишивкою. Двері також могли мати дерев'яні розписи або вишивку.

5. Традиційна хата на Поділлі може мати декоративні елементи, такі як вишивані рушники, вишиті віночки на стінах, вирізані дерев'яні орнаменти та гончарні вироби.

Ці особливості типової хати на Поділлі відображають традиційну культуру та спосіб життя мешканців регіону.

Для подільського житла характерне поєднання простих, стриманих об'ємів будинків і красивих фасадів. Це досягається завдяки широкому використанню декоративних засобів, таких як кольоровий розпис і фрески, у поєднанні з унікальною декоративною технікою пластичного оздоблення високих солом'яних дахів.

Архітектура будинку стає особливо привабливою, коли фасад пофарбований у насичені сині або синьо-зелені кольори, а пластикові архітектурні деталі пофарбовані в білий колір. Оздоблення фасадів замських будинків на

Поділлі також прикрашають шиповані двері, фігурні фільонки яких підкреслюють і роблять помітними за допомогою яскравих кольорів.

Різноманітні техніки оздоблення фасадів, використання кольорів та декоративних елементів, а також безмежна фантазія народних майстрів надають подільським будинкам неповторного та цікавого характеру.

Особливістю вулиць подільських сіл є їхня різнобарвність. Холодний синій колір будинків доповнюється яскравими червоними та жовтими кольорами цегли, якою розмальовують різні будівлі на садибі.

Колір також широко використовується в інтер'єрах подільських приватних будинків, особливо в декоративних розписах, якими прикрашають стіни та кухонні плити. Важливу роль в інтер'єрі відіграє кольорова кераміка, особливо горщики, поставлені поруч на макітри, типовий тип народних меблів, а також декоративні тканини [15, 16].

Загальний елемент, що об'єднує усі плакати — колір та шрифт. На Поділлі, як і в інших регіонах України, поширені були різноманітні кольори, які використовувалися в одязі, рукоділлях, народних вишивках та в будівництві. Ось деякі з них:

1. Білий колір символізує чистоту, невинність та світлоту. Він часто використовується в вишивках, особливо в регіоні Поділля, де вишивка є важливим елементом національного костюма.

2. Червоний колір є символом любові, сили та енергії. Він широко використовується в українському національному вбранні, вишивках та орнаментах на Поділлі.

3. Чорний колір може символізувати жалобу, але також використовується як елемент контрасту в народних вишивках та рушниках. Він надає глибину та виразність дизайну.

4. Синій колір асоціюється з небом та водою. Він символізує спокій, гармонію та духовність. Синій колір часто використовується в українській вишивці та орнаментах.

5. Зелений колір символізує природу, плодючість та життєву силу. Він широко використовується в рушниках, вишивках та інших виробах рукоділля на Поділлі.

6. Жовтий колір асоціюється зі сонцем, теплом та радістю. Він може символізувати оптимізм та енергію. Жовтий колір використовується в вишивках, орнаментах та народних виробах.

Ці кольори є лише декількома прикладами, існує багато інших варіацій та комбінацій кольорів, які були поширені на Поділлі та відображали культурні та естетичні уявлення місцевого населення. Тому, за основу було взяти синій та жовтий у відтінках.

Блакитний та помаранчевий колір на Поділлі також можуть мати свою символіку та значення. Ось деякі можливі асоціації та значення цих кольорів:

Блакитний колір:

1. *Символ природи.* Блакитний колір може асоціюватися з небом та повітрям. Він може символізувати простори природи на Поділлі, його широкі простори та гармонію з навколишнім середовищем.

2. *Символ духовності.* Блакитний колір може мати релігійне значення і асоціюватися з духовністю та небесними силами. Він може символізувати глибину душі, мир та спокій.

3. *Символ чистоти та світлості.* Блакитний колір може викликати асоціації з чистотою, світлом та прозорістю. Він може символізувати надію, ясність та гармонію.

Помаранчевий колір:

1. *Символ енергії та життєвості.* Помаранчевий колір часто асоціюється з енергією, теплотою та життєвістю. Він може символізувати позитивні емоції, ентузіазм та веселість.

2. *Символ гостинності.* На Поділлі помаранчевий колір також може мати асоціації з гостинністю та теплотою прийому. Він може символізувати радісний настрій, гостинність та взаємоприйняття.

3. *Символ традиційного мистецтва.* Помаранчевий колір може використовуватися у традиційних вишивках, рушниках та інших виробах рукоділля на Поділлі. Він додає елемент виразності та життєвості до виробів і може символізувати багатство традиційного мистецтва.

Важливо зазначити, що символіка кольорів може варіюватись в залежності від інтерпретації та контексту, а також може мати індивідуальні різниці в різних регіонах Поділля.

На Поділлі, як і в інших регіонах, використовуються різні шрифти залежно від контексту та цілей використання. Однак, є деякі шрифти, які можуть бути асоційовані з традиційною культурою Поділля або використовуються для візуального представлення цього регіону. Ось декілька прикладів:

1. Для стилізації текстів українського Поділля можуть використовуватись народні шрифти, які нагадують вишукані українські вишивки та рушники. Ці шрифти часто мають складні візерунки та елементи, що надають тексту характерний національний вигляд.

2. Для офіційних або серйозних документів, написів або виробів мистецтва на Поділлі можуть використовуватись класичні серіфні шрифти, які мають легкі та елегантні засеки. Ці шрифти можуть додавати традиційного та старовинного вигляду.

3. Для виразних заголовків, банерів або постерів можуть застосовуватись декоративні шрифти, які мають нестандартну форму та виразні деталі. Ці шрифти можуть додати творчості, унікальності та оригінальності до дизайну.

У даному проекті використано поєднання шрифтів із засічками та без. Основний для заголовків було обрано — Literature Decor Regular, другорядний для тексту — Myriad Pro. Для підкреслення цитат та деталей у тексті — Montserrat.

3.2 Розробка варіантів творчих ідей

Перш ніж почати було проаналізовано та досліджено аутентичну атмосферу Поділля. Для початку було створено елементи народного рукоділля, що передбачає стилізовані об'єкти з української вишивки, рушників та інших народних виробів як основу для створення унікального дизайну (рис.3.1).

Рисунок 3.1 — Стилiзована векторна вишивка

Надалі елемент вишивки був використаний майже в усіх плакатах (рис.3.2).

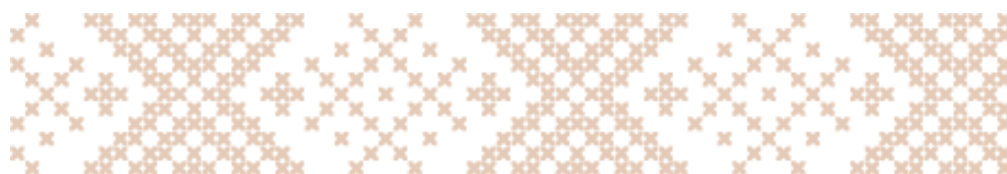

Рисунок 3.2 — Стилiзована векторна вишивка у помаранчевому кольорі

Відбулось комбiнування символiв та архiтектурних елементiв. Була спроба поєднати символи, що асоцiюються з Подiлля, такі як замки, хрести, сонце та iнші, з архiтектурними елементами рeгiону (рис.3.3).

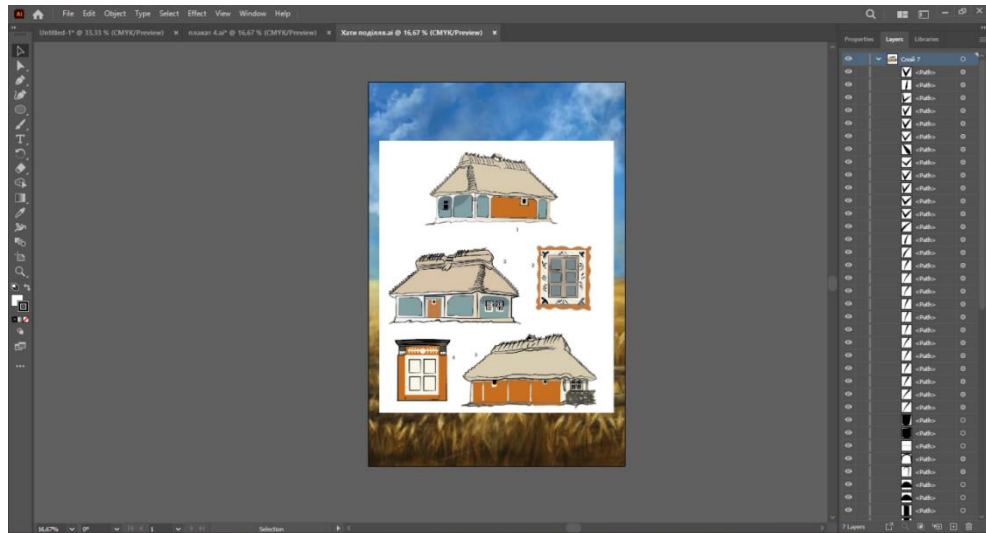

Рисунок 3.3 — Ескіз (поєднання символів та архітектури у хатах)

Експеримент з кольорами відбувався з перших етапів розробки. Використовувались традиційні кольори Поділля, такі як блакитний, помаранчевий, зелений або жовтий, у дизайнах (рис.3.4).

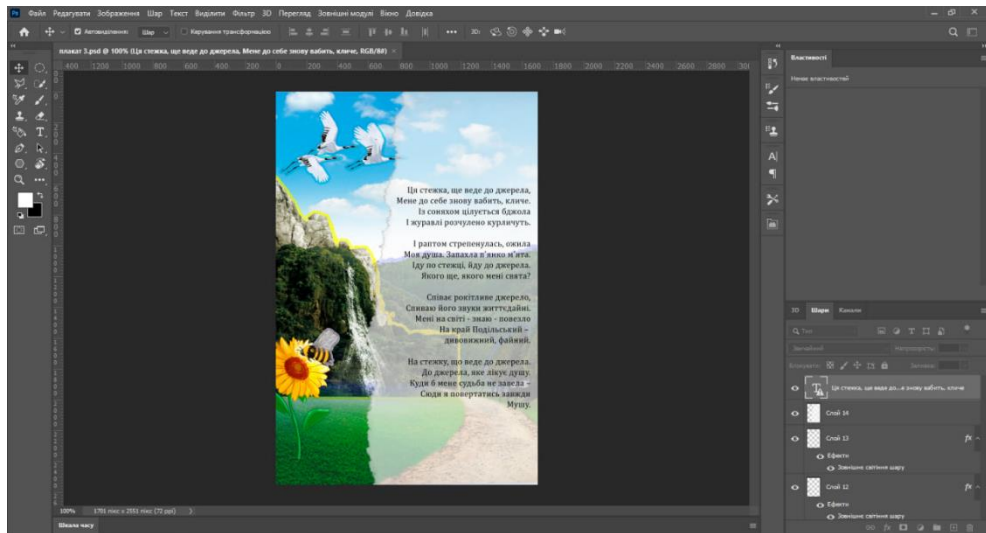

Рисунок 3.4 — Ескіз (поєднання символів та кольорів)

Використання територіальних мап — створено дизайн, який включає мапу України, а саму окремих місць на регіоні Поділля (рис.3.5).

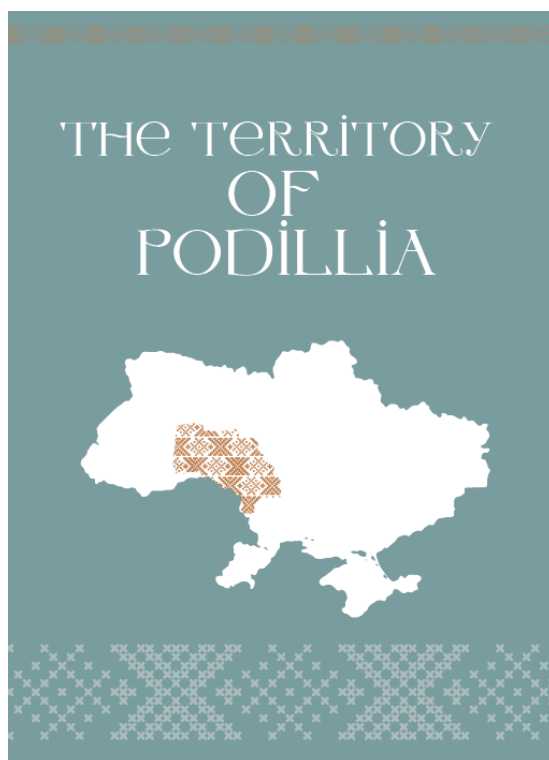

Рисунок 3.5 — Ескіз (поєднання символів, кольорів та мапи)

Виражаючи місцевий колорит, було використано образи місцевих жителів, їхні традиції та звичаї, щоб передати аутентичний характер Поділля (рис.3.6).

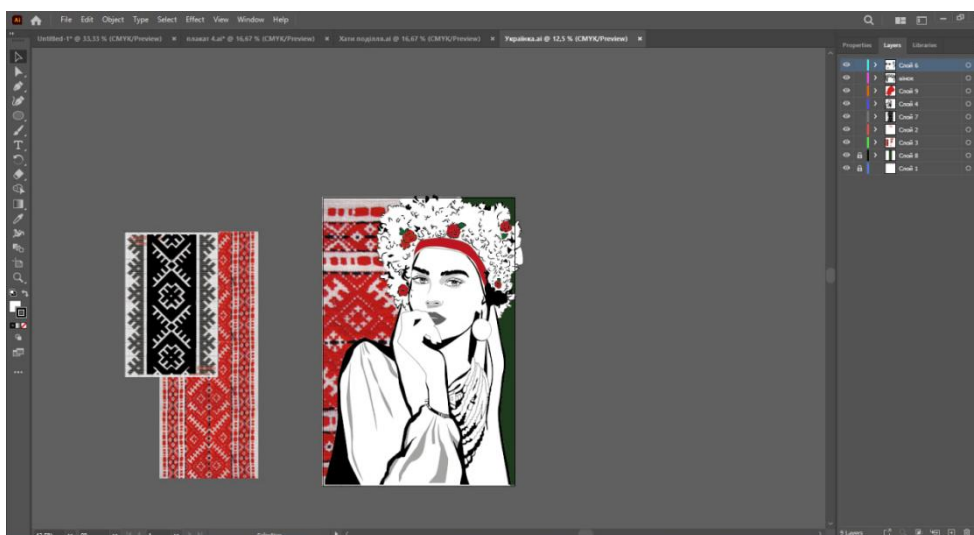

Рисунок 3.6 — Ескіз (поєднання символів та кольорів)

Ці ідеї можна поєднувати, модифікувати та адаптувати під потреби, не боючись експериментувати та розкривати свою творчість, щоб створити унікальні дизайни, які відображають культурно-історичний образ Поділля (3.7–3.9).

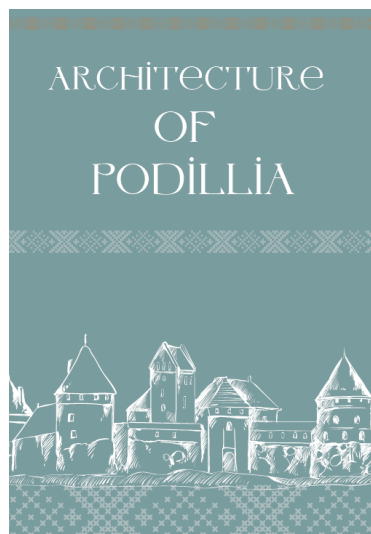

Рисунок 3.7 — Ескіз (поєднання символів та кольорів, з використанням малюнку замка)

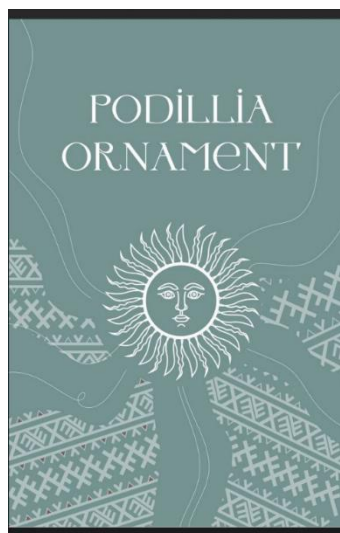

Рисунок 3.8— Ескіз (поєднання символів та кольорів, з використанням символу сонця)

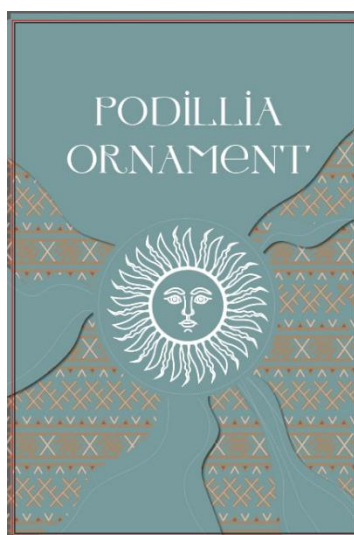

Рисунок 3.9 — Ескіз (поєднання символів та кольорів, з використанням символу сонця)

3.3 Обґрунтування розробки головної ідеї дизайну серії плакатів

Розробка головної ідеї дизайну серії плакатів для візуального представлення культурно-історичного образу Поділля є важливим етапом процесу створення цього проекту. Основна ідея дизайну повинна бути обґрунтованою і має відповідати основним цілям та концепції проекту. Ось кілька пунктів, які можуть слугувати обґрунтуванням головної ідеї дизайну серії плакатів:

1. *Відображення культурного багатства.* Основна ідея дизайну може полягати у відображенні різноманітності культурного спадку Поділля. Використання символів, мотивів та елементів, що асоціюються з традиціями, ремеслами, народними звичаями та регіональною кухнею, може створити унікальний образ Поділля.

2. *Історична насиченість.* Основна ідея може полягати у відтворенні історичної атмосфери Поділля через використання архітектурних елементів, замків, пам'ятників та історичних подій. Це дозволить глядачам поглибитися у минуле регіону та ознайомитися з його важливими подіями та пам'ятками.

3. *Кольорова палітра.* Основна ідея може базуватися на використанні характерних кольорів Поділля. Наприклад, використання блакитного та

помаранчевого колірних поєднань може наголосити на національній ідентичності та національних кольорах України.

4. *Стилізація та сучасність*. Основна ідея може поєднувати елементи традиційного образу Поділля з сучасними графічними рішеннями. Це дозволить створити унікальний стиль, який буде приваблювати як традиціоналістів, так і сучасних глядачів.

5. *Інформативність та зворотній зв'язок*. Основна ідея може полягати в передачі важливої інформації про Поділля через візуальні засоби. Дизайн плакатів може містити ключові факти, дані або географічні елементи, що допоможуть глядачам краще зрозуміти і оцінити цей регіон.

Ці обґрунтування можуть слугувати основою для розробки головної ідеї дизайну серії плакатів. Важливо враховувати цілі проекту, аудиторію та бажану естетику, щоб створити неповторний і виразний дизайн, який передає дух та особливості Поділля.

Отже, аналізуючи розділ «Творча розробка дизайну об'єкта проектування», можна зробити такий висновок. Розділ надає важливу інформацію про процес творчої розробки дизайну плакату. Він детально описує етапи та кроки, які включаються в цей процес, щоб створити ефективний та привабливий дизайн.

У цьому розділі автори розглядають важливі аспекти, такі як вибір кольорів, композиція, шрифт та використання графічних елементів. Вони пояснюють, як правильно враховувати ці елементи, щоб досягти максимальної ефективності та залучити увагу аудиторії.

Розділ також акцентує увагу на важливості збалансованого підходу до дизайну, де кожен елемент має свою роль і співпрацює з іншими, щоб створити гармонійний образ. Він наголошує на значенні творчого мислення та експериментування, щоб знайти найкращі рішення та створити унікальний дизайн.

Також розділ розглядає важливість адаптації дизайну до цільової аудиторії та контексту, в якому плакат буде використовуватися. Він підкреслює

необхідність збирати та аналізувати вихідні дані, щоб краще зрозуміти потреби та очікування цільової аудиторії та врахувати їх у процесі розробки дизайну.

Розділ «Творча розробка дизайну об'єкта проєктування» надає цінні вказівки та рекомендації для дизайнерів, які бажають створити якісний та привабливий плакат. Він надає розуміння процесу творчої роботи та важливості уважного планування та деталізації.

У результаті, цей розділ надає цінний погляд на творчу розробку дизайну плакату та підкреслює важливість ретельного планування, експериментування та адаптації до аудиторії. Він слугує цінним джерелом інформації для дизайнерів, які бажають покращити свої навички та створити вражаючі та ефективні плакати.

ВИСНОВКИ

У розробці дизайну серії плакатів, присвячених культурно-історичному образу українського Поділля, важливо враховувати багатогранність цього регіону. Використання символів, кольорів, архітектурних елементів та інших характерних деталей може допомогти відтворити унікальну атмосферу та дух Поділля.

Головна ідея дизайну повинна бути обґрунтованою і відповідати цілям проекту. Вона може передавати культурне багатство, історичну насиченість, національну ідентичність, а також поєднувати традиційні та сучасні елементи. Інформативність та зворотній зв'язок також можуть бути важливими складовими основної ідеї, що допомагають передати важливу інформацію про регіон.

Крім того, розробка креативних ідей, використання народних мотивів, традиційних кольорів та стилізація образів українців та місць побуту можуть надати серії плакатів унікального та привабливого вигляду.

У процесі розробки головної ідеї дизайну варто пам'ятати про цілі проекту, цільову аудиторію та виразність образу. Комбінуючи традиційні та сучасні елементи, створюючи естетичні композиції та зворотній зв'язок з культурою та історією Поділля, можна створити унікальний дизайн, який захопить глядачів і передасть особливості та красу цього регіону.

Розробка дизайну серії плакатів, присвячених культурно-історичному образу українського Поділля, може бути захоплюючим проектом. Отже, було проведено:

1. Дослідження. Перший етап відбувся з детального дослідження культурної та історичної спадщини Поділля. Вивчено його традиції, фольклор, народну музику, народні костюми, архітектуру, пам'ятки історії та культури. Це допомогло отримати візуальні та символічні елементи для використання на плакатах.

2. Визначення тематики. Розглянуто різні аспекти культури та історії Поділля і обрано конкретну тему для кожного плаката.

3. Графічний стиль. Вибрано графічний стиль, який використовується однаково на усіх плакатах — традиційна українська графіка та сучасний дизайн. Розглянуто використання народних орнаментів, лінійних малюнків, яскравих кольорів або мінімалістичного підходу, в залежності від обраної тематики та настрою плаката.

4. Типографіка. Звернено увагу на вибір шрифтів, які використовуються для текстової інформації на плакатах. Вони є легко читабельними і відповідають загальному стилю дизайну. Шрифти відображають дух та атмосферу Поділля.

5. Кольорова палітра. Застосовано кольори, які відповідають характеру Поділля та вибраній темі. Використано насичені та живі кольори, щоб привернути увагу глядачів. Розглянуто також використання традиційних кольорів українського народного мистецтва, таких як червоний, жовтий, синій та зелений.

6. Композиція. Розроблено балансовану композицію для кожного плаката. Розміщено головні елементи, такі як векторні зображення, текст та декоративні елементи, з урахуванням гармонії та естетичного враження.

7. Експеримент. За допомогою пошуків створено унікальний стиль, який відображає особливості Поділля.

8. Перевірка та налаштування. Переглянуто свої плакати з точки зору композиції, кольорів та загального враження — вони ефективно комунікують задуману інформацію та мають привабливий вигляд.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Рудь В. С. Трипільські пам'ятки Правобережжя середньої течії Південного Бугу: історія досліджень / В. С. Рудь // Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія : Історія. - 2014. - Вип. 22. - С. 109-113. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2014_22_25.
2. Збарський В.Я. Розробка серії плакатів до 60-річчя Хмельницького національного Університету : дипломна робота бакалавра : 022 Дизайн. Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2022. – 77 с.
3. Житник І.Р. Макет серії плакатів для Державного музею авіації - Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавр спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» І.Р. Житник. - Національний авіаційний університет. - Київ, 2022. – 70 с.
4. Студенець Н. В. Мистецтво хатнього розпису Східного Поділля першої третини ХХ століття у краєзнавчій діяльності трудшкіл / Н. В. Студенець // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. - 2014. - Вип. 20(2). - С. 60-63. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uk_msshr_2014_20\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uk_msshr_2014_20(2)_17).
5. Ольга Василенко: «плакат - це елітарна форма дизайну» - zhytomyr.travel. *Zhytomyr.Travel*. URL: <https://www.zhytomyr.travel/olga-vasilenko-plakat-ce-elitarna-forma-dizajnu/> (дата звернення: 26.05.2023).
6. Описи Подільської губернії кінця ХVІІІ - початку ХІХ ст. /Укладачі, автори вступної статті С.А. Копилов, А.Б. Задорожнюк. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. - 124 с.
7. ПЛАКАТ – Академічний тлумачний словник української мови. *Академічний тлумачний словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua/s/plakat> (дата звернення: 26.05.2023).
8. Плакат - це що таке? Значення та види плакатів. *Урок*. URL: <https://yrok.pp.ua/serednya-osvta/9775-plakat-ce-scho-take-znachennya-ta-vidi-plakatv.html> (дата звернення: 26.05.2023).

9. Учасники проектів Вікімедіа. Герб Поділля – вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Герб_Поділля (дата звернення: 26.05.2023).
10. Учасники проектів Вікімедіа. Плакат – вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Плакат> (дата звернення: 26.05.2023).
11. Учасники проектів Вікімедіа. Поділля – вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Поділля> (дата звернення: 26.05.2023).
12. Учасники проектів Вікімедіа. Подільська вишиванка – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Подільська_вишиванка (дата звернення: 26.05.2023).
13. Руссол Ю.С. Актуальні тенденції дизайну сучасного рекламного плакату України : дипломна бакалаврська робота за спеціальністю 022 Дизайн / Ю.С. Руссол ; наук. кер. А.П. Дубрівна ; рец. О.В. Колісник. – Київ : КНУТД, 2021. – 73 с.
14. Як без проблем створити «правильний» плакат. *Кременчуцька міська друкарня*. URL: <https://kremdruk.com.ua/ru-kak-bez-problem-sozdat-pravilnyj-plakat-ua-jak-bez-problem-stvoriti-pravilnij-plakat/> (дата звернення: 26.05.2023).
15. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Інститут географії НАН України, 2012. – 208 с.
16. Українська академія мистецтва : дослід. та наук.-метод. пр. Вип. 9 / М-во культури і мистецтв України, Нац. акад. образотвор. мистецтва і архітектури ; редкол.: А. В. Чебикін (відп. ред.) [та ін.]. - Київ : НАОМА, 2002. - 303 с. : іл. - Бібліогр. в кінці ст. Захарчук І. Поділля: історія, культура, традиції.
17. Прибега Леонід. Архітектурна спадщина України: пам'яткоохоронний аспект: монографія / Леонід Прибега. — К.: Інститут культурології НАМ України, 2015. — Бібліогр.: с.237.

18. Колесник І.І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей // Укр. іст. журн.– 2002.– №1.– С. 26-37.– Бібліогр.: 27 назв.
19. Колесник М. Історія південних та західних слов'ян у дослідженнях науково-історичних товариств Лівобережної України (70-ті рр. ХІХ ст. – 30-ті рр. ХХ ст.), див. №31, вип. 11, с. 300-305.– Бібліогр.: 24 назв.
20. Терещук Л.К. Давня і середньовічна історія ВолиноПодільського порубіжжя у працях К.І. Терещука // Наук. пр. / Кам'янецьПоділ. держ. пед. ун-т. Іст. науки.– 2002.– Т. 8(10).– С. 443-446.– Бібліогр.: 11 назв.
21. Слов'янські культури в європейській цивілізації: До 60- річчя д-ра іст. наук, проф. Алексеєва Юрія Миколайовича: [Наук. зб. ст.] / [Відп. ред. В.І. Наулко]; Укр. славістич. центр НАН України та М-ва освіти і науки, Київ. ін-т „Слов'ян. ун-т”.– К.: Київ. ін-т „Слов'ян. ун-т”, 2001.– 399с.: іл., портр. Кочерга В., Гулянська Г. Українське Поділля: етнографічні нариси.
22. Волошин Ю. Російські старообрядці на території Подільської губернії у першій половині ХІХ ст. // Наук. пр. / Кам'янецьПоділ. держ. пед. ун-т. Іст. науки.– 2001.– Т.5 (7).– С. 173-179.– Бібліогр.: 29 назв.
23. Герчанівська П.Е. Динаміка розвитку дерев'яної сакральної архітектури Марамороша у ХVІІ – ХVІІІ ст. // Вісн. ДАКККіМ.– 2002.– №2.– С. 44-55.– Бібліогр.: 23 назв.
24. Уманцев Ф.С. Мистецтво давньої України: Іст. нарис.– К.: Либідь, 2002.– 328с.

ДОДАТОК А

СЕРІЯ ПЛАКАТІВ «КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ УКРАЇНСЬКОГО ПОДІЛЛЯ»

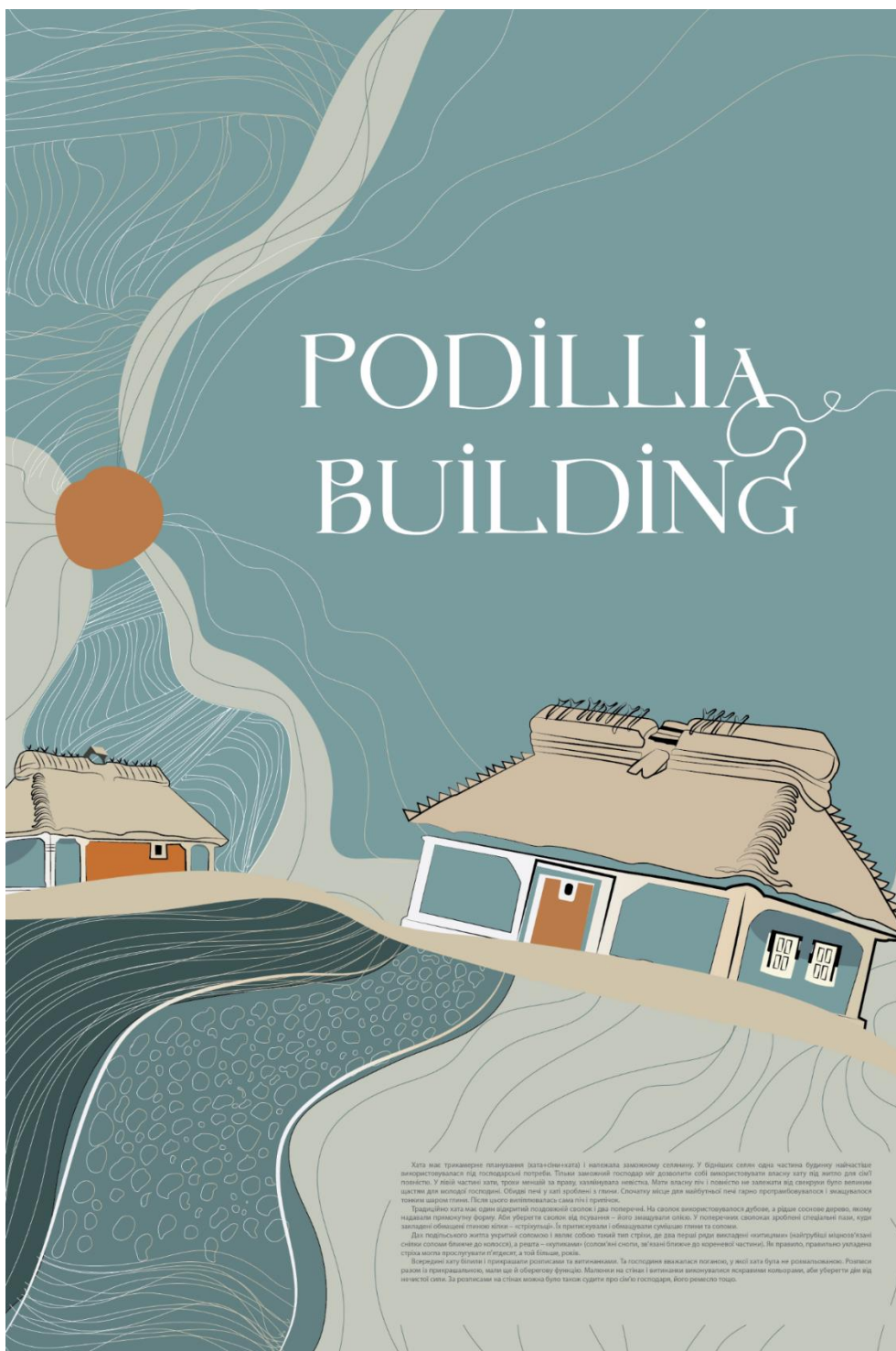

Рис.А.1 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: хати»

Рис. А.2 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: орнамент»

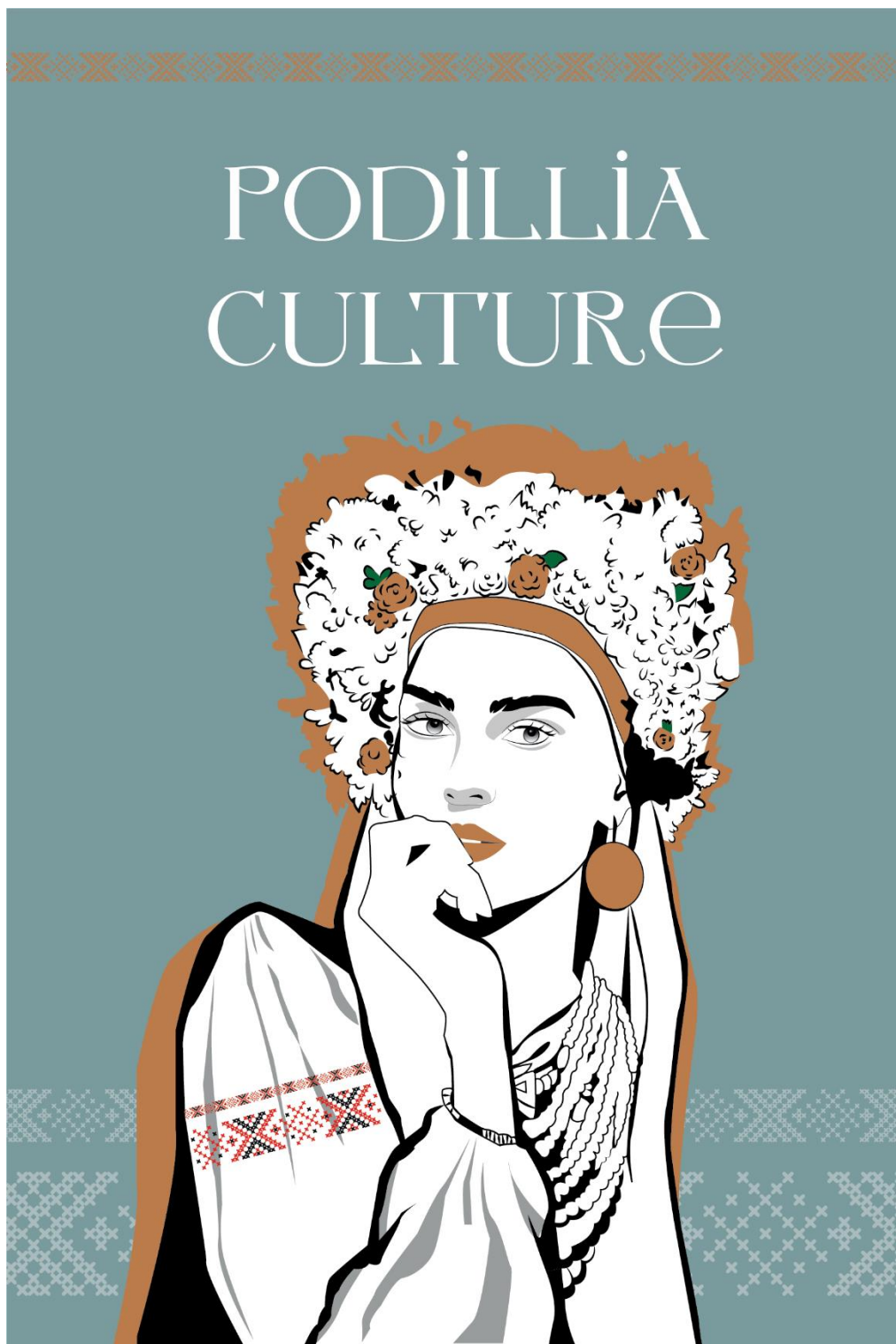

Рис. А.3 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: культура»

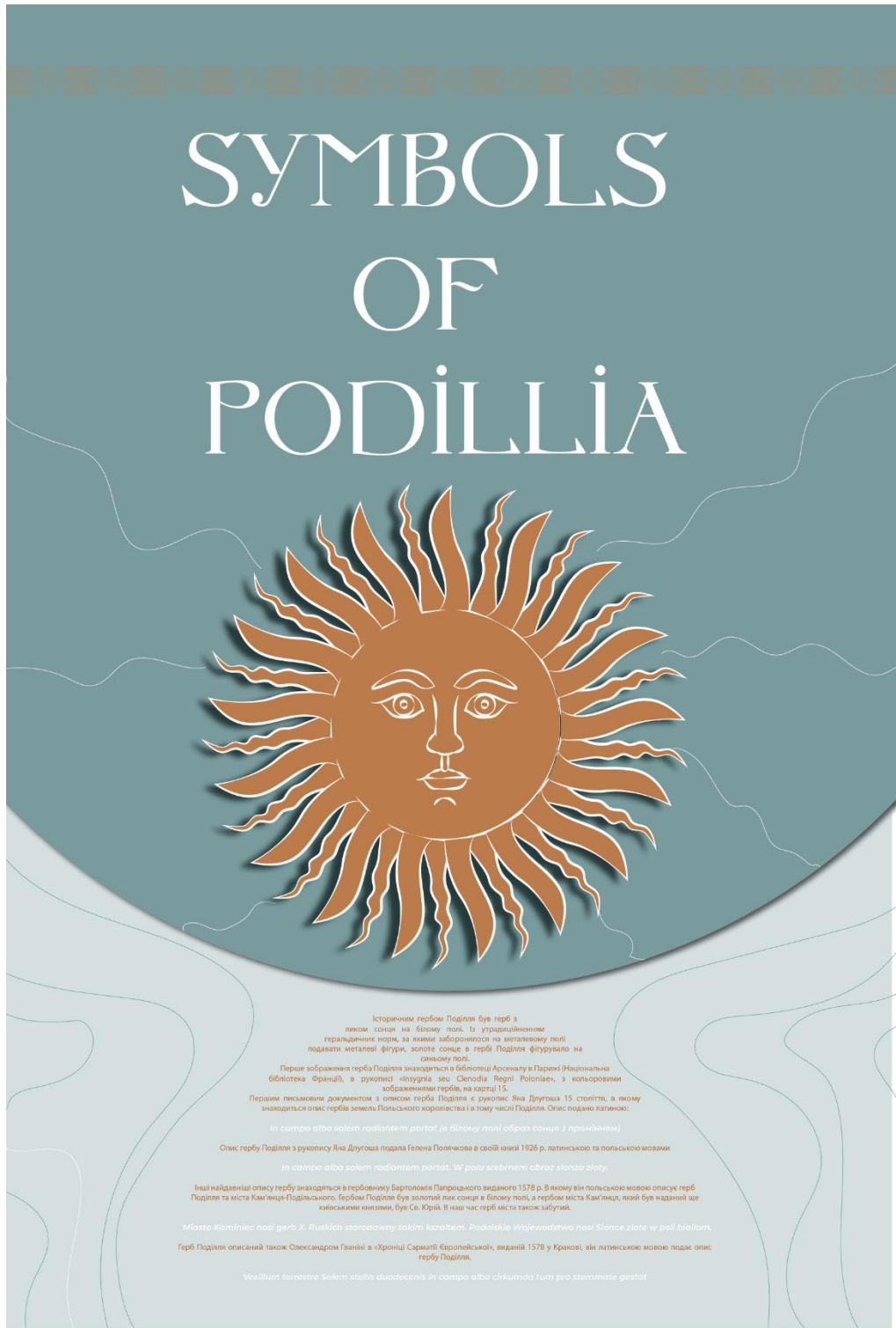

Рис.А.4 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: символ»

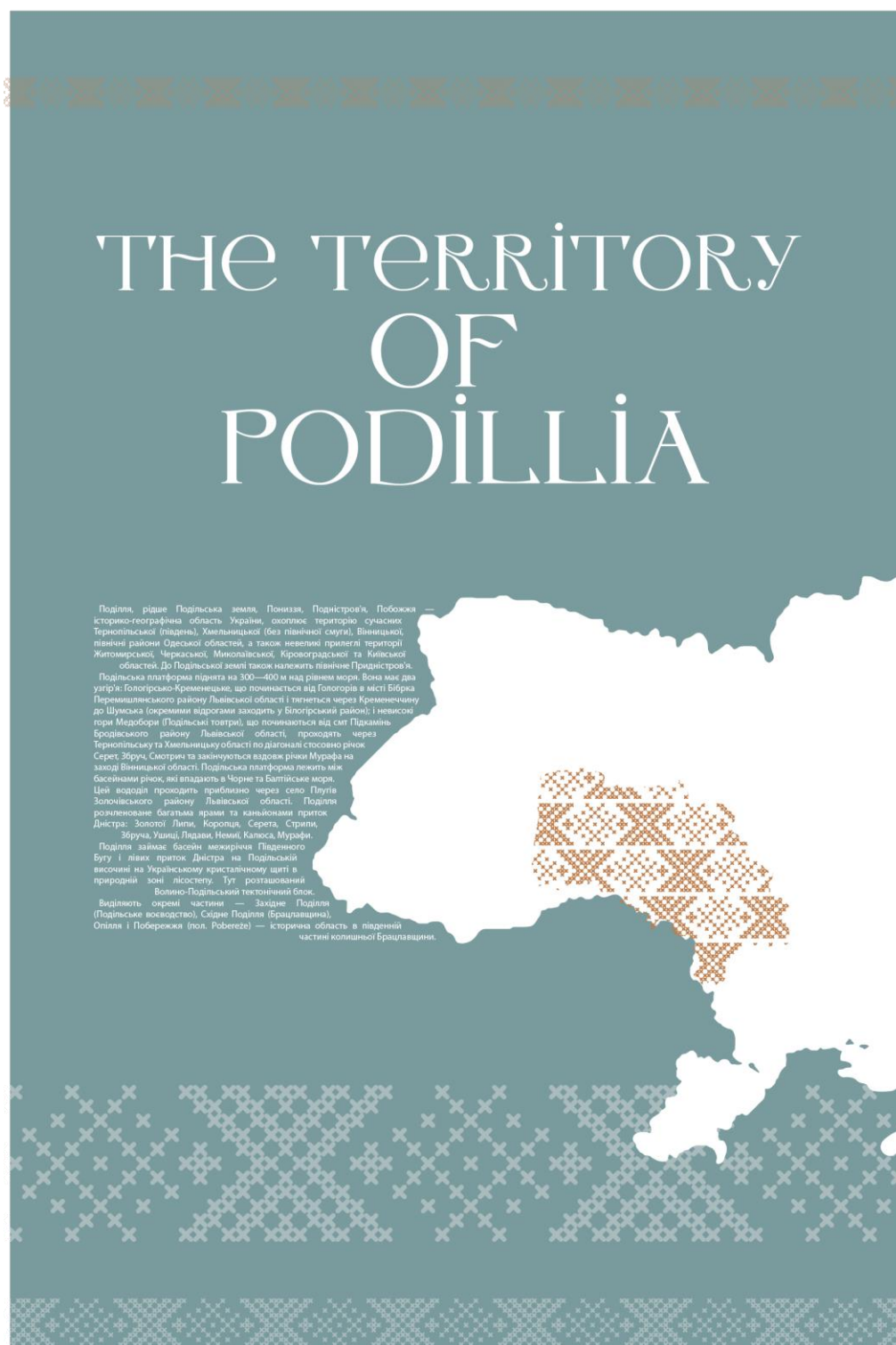

Рис.А.5 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: територія»

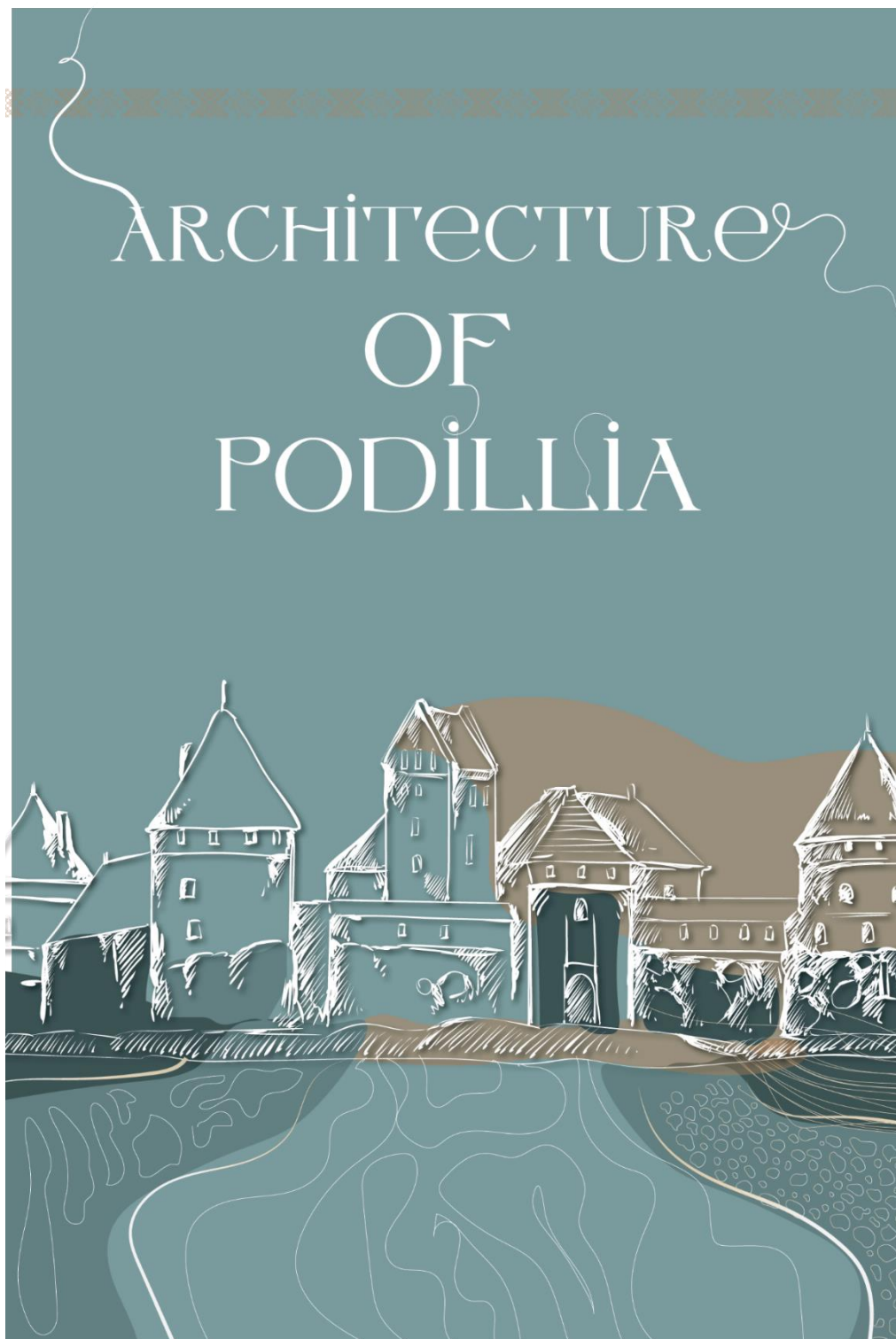

Рис.А.6 — Виріб в матеріалі «Плакат культура Поділля: спадщина»

ДОДАТОК Б

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПЛАКАТІВ

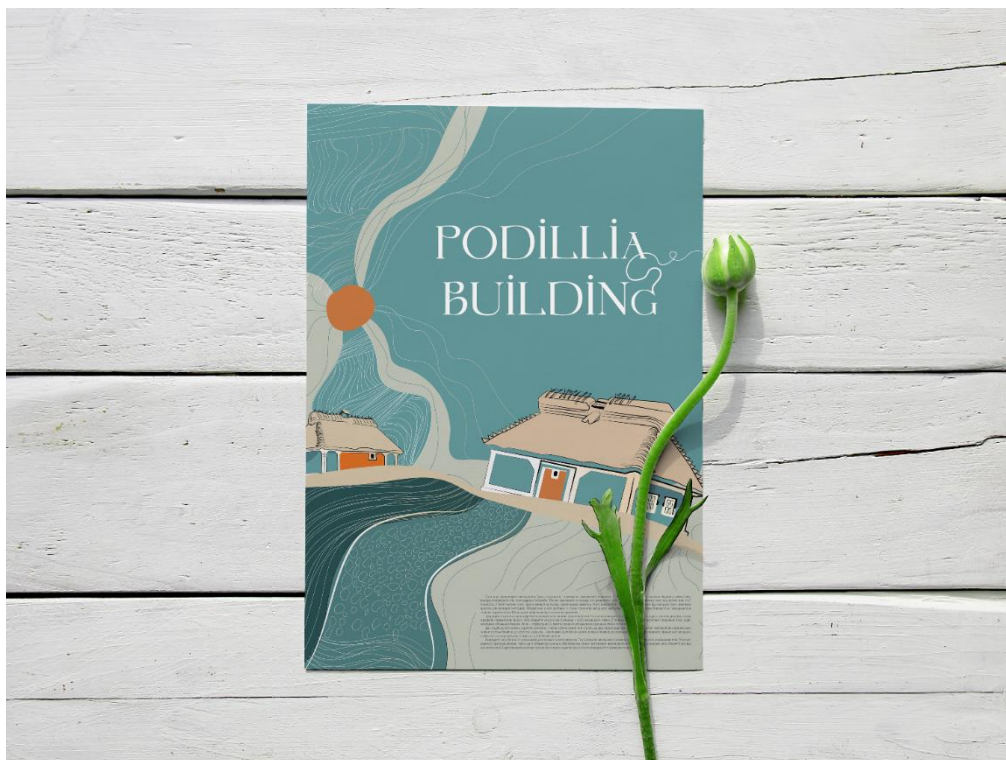

Рис.Б.1 — Плакат «Культура Поділля: хата»

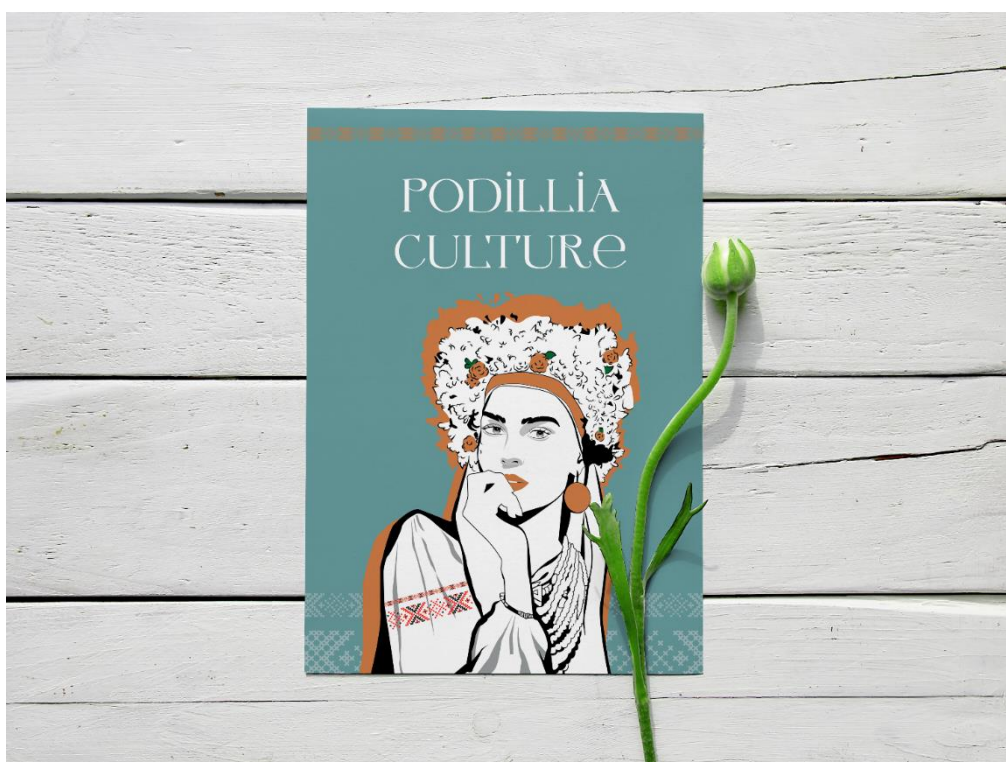

Рис.Б.2 — Плакат «Культура Поділля: культура»

Рис.Б.3 — Плакат «Культура Поділля: орнамент»

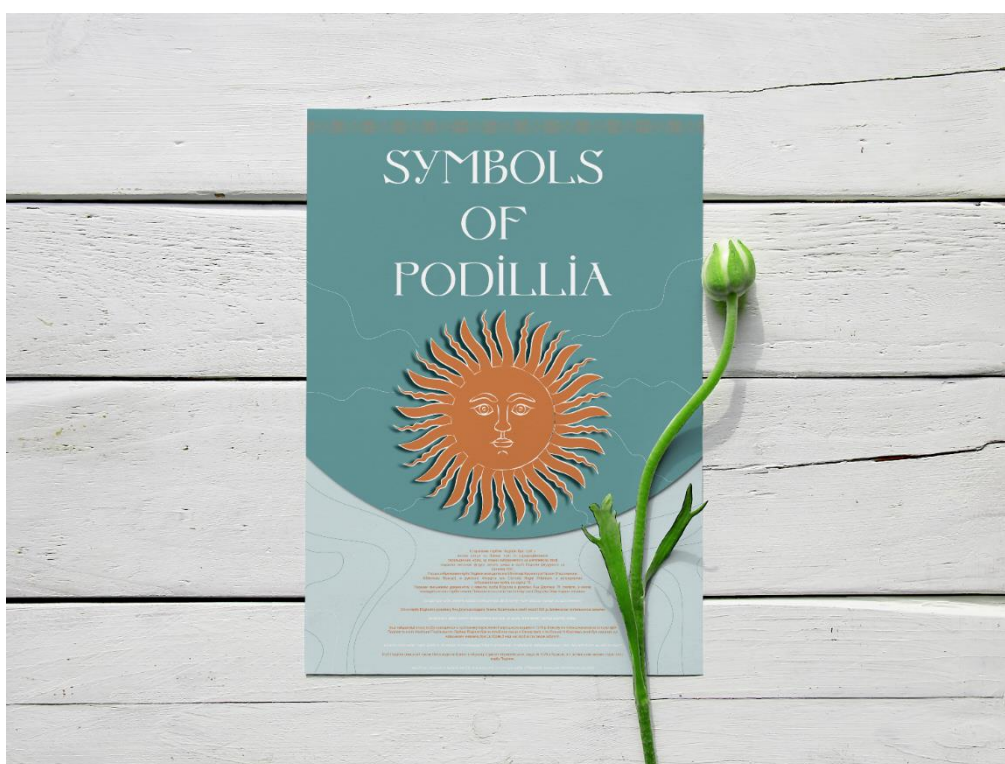

Рис.Б.4 — Плакат «Культура Поділля: символ»

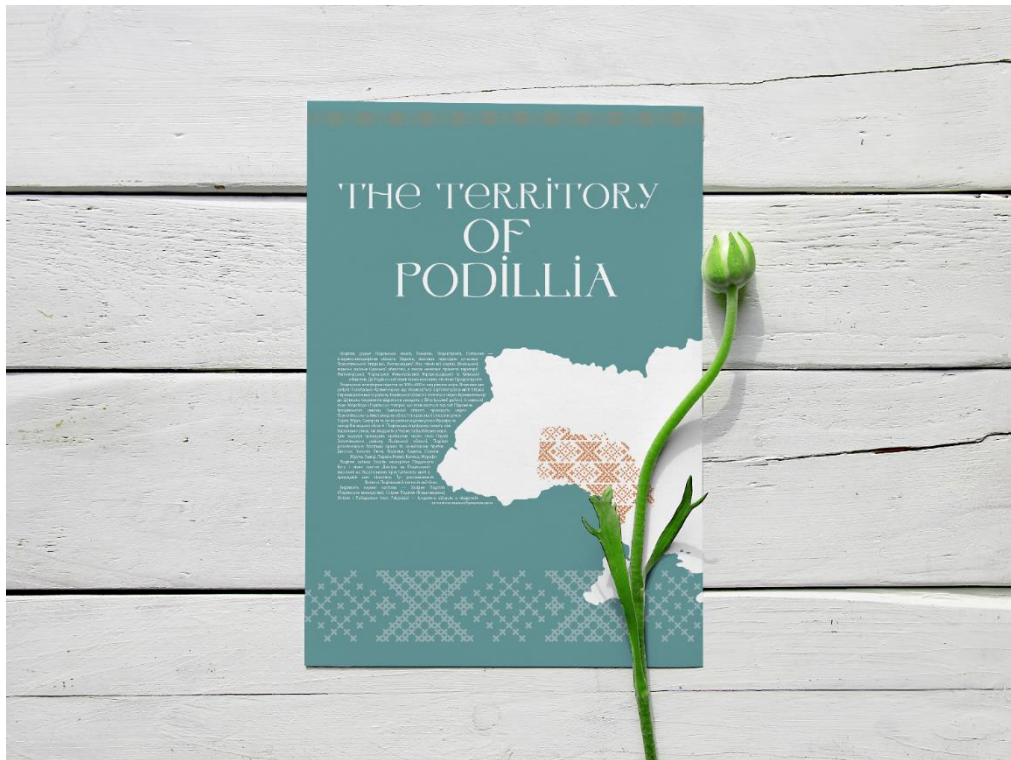

Рис.Б.5 — Плакат «Культура Поділля: територія»

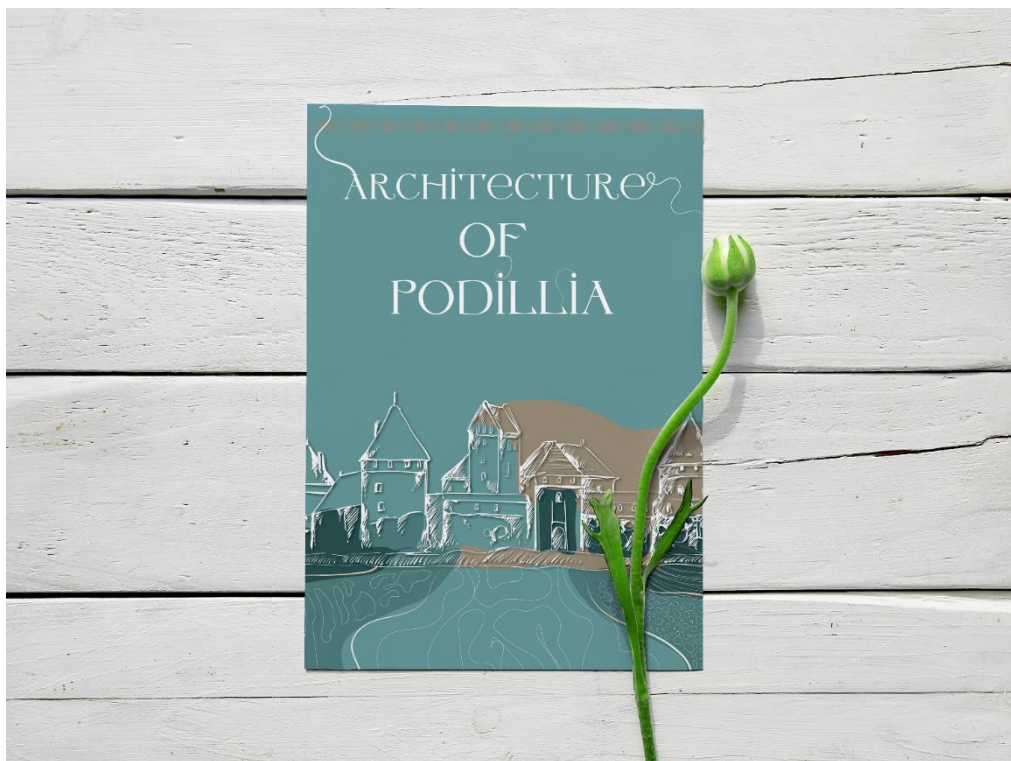

Рис.Б.6 — Плакат «Культура Поділля: спадщина»